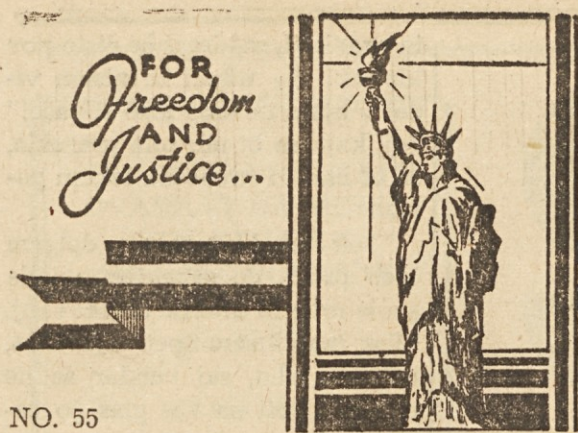

NO. 55

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

CLEVELAND 3, O., MONDAY MORNING, MARCH 19, 1951

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

LETO LII — VOL. LII.

Sodobni dogodki in komentarji

KOMUNAJZARSKA SVOJAT ki z brezobzirno krutostjo gnja nesrečna podjarmljena ljudstva, bi storila prav, če se v svojem divjanju za hip ustavi in premisli svoj inventar. Ogromne krvave čistke v rdečem imperiju, kjer se trkljajo glave po pesku — množične eksekucije tisočih Kitajcev, — "čiščenje" v Češki in Slovaški, kjer so kolovodje zarot ministri in generali, — obešanje sovjetskih častnikov v vzhodni Nemčiji in izgon njihovih družin v Sibirijo; revolta komunističnih vodij v Italiji, — vrhu vsega tega pa velikopotezno uničevanje komunističnih armad v Koreji — vse to so stvari, ki utegnejo pobeliti lase rdečemu batjuški v Kremlju. Kako daleč so podpirjali kanibali, ki žro svoje lastne zločinske brate, pritirali stvar, nam nudi tipičen primer trpinčenja češkoslovaška, ki je tako polna sovražnikov ondotnega rabeljskega režima, da so se znašli komunistični harambaše v isti kategoriji s katoliškimi škofi in ostalimi prelati, ker grozi zdaj obojim enaka usoda. Slovenski pregovor pravi, da hodi vrč po vodo, dokler se ne ubije. Teror poraja še večji teror, groza še večjo grozo, kar so pričeli končno spoznavati tudi komunistični trinogi sami. Iz vseh statistik zadnjega leta je razvidno, da so povsod, kjer so res še svobodne volitve, ljudje temeljito pomeleli s komunistično nesnago, kjer pa tega še ne morejo, pa škrtajo z zobmi in stiskajo pesti ter čakajo svoje ure, — ki bo udarila prej ali slej, — udarila gotovo!

DVA KOMUNIZMA. — Zdjaj sta baje dva komunizma: eden je stalinovski, drugi titovski. — Nam, ki nismo komunisti, ne gre avtoritativna sodba o enem ali drugem. To sodbo prepustimo največjemu strokovnjaku, ki govorita iz katedra z merodajno avtoriteto, — Titu in Stalinu, katerih sodbo tudi mi brez pridržkov sprejmemo: Titov komunizem je tak, kakršen pravi Stalin, da je; Stalinov komunizem pa je tak, kakršen pravi Tito, da je.

STONE GARDEN, ki se je včasih silno navduševal za "socializem na vasi", je baje postal — kulak! Slišimo, da se je pokmetil: kupil da si je farmo ali kmetijo, na kateri pa bo sam gospodaril, sam odločal, kaj, kje in koliko bo sadil in sejal, sam prodajal po lastnih cenah in sam spravljaj dobiček, če ga bo kaj. Postal je torej pravi tip kulaka, špekulanta in kmečkega kapitalista.

PRETEKLI TEDEN je poteklo 75 let, kar je iznašel Amerikanez Graham Bell v Bostonu telefon, po katerem je kot prvega poklical svojega pomočnika: "Halo, Watson!" — Tako pravijo Amerikanci, ki pa se — kakor z vsemi iznajdbami, ki jih pripisujejo sebi, tudi to pot šopirijo s tujim perjem. Res je namreč (kar bomo kmalu brali v Pravi ali Literarni gazet), da je telefon iznašel že pred 175 leti Rus Nikolka Nikišin Petrovič, ki je zaklal v telefon svojemu pomočniku Pavloviču: — "Alo, alo, Aljoša, beži, opričniki prihajajo!"

SUPREMNI SOVJET. — V supremnem sovjetu bere Molotov proračun ali budžet: "Sklepljeno in skladno potrjeno, da bomo letos žrtvovali za obrambo Sovjetske zveze 200 milijonov rubljev in 200 milijonov Kitajcev". — A. Š.

Krasna vprizoritev Pasijona

Dolgo zaželjena in po mnogih trdih vprizorjena predstava "PASIJONA" je sijajno izpadla. Galerija je bila do kraja polna, dočim je bilo spodaj še precej praznega. Upoštevati moramo to, da je sedaj ljudstvo preobloženo z pripravljanim za velikonočne praznike. Mnogi še niso pričakovali tolike udeležbe. Nekateri so pa izrazili nezadovoljnost, da je toliko ljudi zamudilo videti to krasno dramo, ki je nosila s seboj toliko resnice za življenje pravega katoličana, katere vrednosti se ne da meriti z nobenim žrtvovanjem.

Vsa dejanja, po številu osem, so bila v živo predstavljena. Osebe so bile tako zatopljene v svoje vloge, da so iste izvrševale, kakor da se godijo prizori odrešenja sedaj ponovno v Jeruzalemu. Slišal sem moza, ki je izjavil takole: "Oh, zakaj se ljudje tako malo zmenijo za stvari, ki se tičejo njih samih!" Prostori v dvorani bi morali biti natlačeni polni!

Vse priznanje, Pasijonskemu klubu, ki ni gledal na žrtve, ni nadlegoval ljudi, marveč je šel do skrajnosti in doprinesel dramo v živih svetopisenskih slikah, kar je Pasijon v resnici, kar je nam vsem katoličanom v velikem zadoščenju.

Opazili smo tri zunanje goste: Rev. Jože Cvelbar od Sister of St. Joseph, Badden, Pa., in Mrs. Jennie Peterel in njena hčerka iz Meadow Lands, Pa. Naj ostane ta Pasijon sedaj v dolgotrajnem spomin vsem, ki so se ga udeležili, pa tudi vsem, ki so ga uprizorili. Prihajajo časi, v katerih ne bo požrtvovanja, ne dobre volje. — Anton Grdina, st.

Kaj povzroča svetovno napetost

PARIZ. — Francoski zastopnik na seji nametnikov zunanjih ministrov je izjavil, da sta poglavitna vzroka svetovne napetosti korejska vojna in sovjetski strah in nezaupanje.

29 narodov pomaga južnim Korejcem

PUSAN, Koreja. — 21 narodov, včlanjenih v organizaciji Združenih narodov, je ponudilo Južni Koreji za \$21,000,000 pomoči za njene civiliste.

CLOUDY

Vremenski

prerok

pravi:

Tri na dan

Brali smo pismo od neke preproste kmetice iz stare domovine. V pismu pravi: Ladje že vozijo pomoč iz Amerike. Ampak kam gre ta pomoč, ki je po vašem nikjer ne vidimo?

Kmetica sama odgovarja na to vprašanje: Saj vemo kam, le-nuhom, ki ne sejejo nič, ne žanjejo nič, samo komunistično partijo hvalijo.

Preprostim Slovincem se zdi čudna ameriška diplomacija, ki na eni strani preganja komunizem, na drugi strani pa ga podpira. Ako naš Acheson misli, da vleče koga za nos, naj se kar prime za svojega!

UGODEN RAZVOJ V KOREJI

Grki koljejo z bajoneti komuniste. — Zavezniki 15 milj od vzporednika.

TOKIO. — Grške čete so v soboto z golimi bajoneti odobile napade kitajskih komunistov v centralni Koreji. Na vzhodu in zapadu so druge zavezniške čete potpisile komuniste nazaj proti 38. vzporedniku, od katerega so zavezniki oddaljeni še 15 milj.

Grške čete so zavzele neki holm pri Chunchonu, kjer so pobile 222 komunistov, 600 pa ranile ali zajele. V 50 minutah so Grki odbili tri komunistične protinapade. Severno in južno od Chunchona imajo komunisti okoli 250,000 mož.

Na fronto je prispel zopet general MacArthur iz Tokija, ki je po svojem povratku v Tokio izjavil častnikarjem, da se boji zelo ugodno razvijajo.

Delavstvo se je pričelo ohlajati napram Trumanu

Pa ne samo delavstvo, tudi ostali sloji prebivalstva so gorki predsedniku in njegovim taktikam, ki ne delajo časti njegovemu položaju.

WASHINGTON. — Med organiziranim delavstvom in predsednikom Trumanom se snuje odprt prelom. Rečeno je, da se uradniki Bratovščine železnice, ki imajo svoj glavni stan v Clevelandu, ne bodo udeležili "Jefferson-Jackson Day" banke-ta to leto. Omenjeni banke-ta priredila demokratska stranka 14. aprila v Washingtonu.

Uradniki Bratovščine so baje poslali nazaj vstopnice k banke-tu, ki so po \$100 vsaka. Izrazili so obžalovanje, da se ne bodo udeležiti pojedine.

Proti predsedniku pa ni samo delavstvo, temveč so se namram njemu pričeli ohlajati vsi sloji prebivalstva. Vzrok temu so večni škandali in škandalčki njegove administracije, ki favorizira posamezne skupine in agencije, kakor tudi predsednikovo splošno obnašanje v javnosti. (Njegova pisma raznim kritikom — njegove omalovaževalne izjave o marinih, itd., kar vse ne dela časti uradu in položaju predsednika).

Samo otroci in starci pozdravljajo vojaštvo v mestu Seoulu

SEOUL, Koreja. — Včeraj so vkorakale v osrčje tega mesta ameriške čete. Njihov prihod so pozdravili z glasnimi vzkliki samo otroci in starci, bolni in gladni ljudje, kar je še ostalo v tem porušnem in nekdanji cve-točem mestu, ki je štel poldru-gi milijon prebivalcev. Stari ljudje so pozdravljali vojaštvo, to-da po licih so jim tekale solze.

To je zdaj že druga osvoboditev Seoula. Ob prvi osvoboditvi je bilo veselje ljudstva nepopisno, zdaj pa je stvar drugač-nja. Mesto je skoraj popolnoma sesuto in požgano, vsepovsod je bolezen in glad.

Govor Michaela Feighena iz države Ohio v kongresu dne 26. februarja 1951

Dne 11. februarja je bila v Philadelphiji silno važna proslava. Njen pomen ne sme ostati neomenjen v Kongresu.

Pred Dvorano neodvisnosti se je zbralo 225 izgnancev iz desetih dežel za železno zaveso. Ti moške, politični, kulturni in cerkveni voditelji, ki jih je komunizem pognal iz njihove domovine, so podpisali deklaracijo, ki poudarja ednost narodov Srednje in Vzhodne Evrope in njihovo solidarnost s svobodnim svetom. Proslava je bila pod vodstvom Narodnega odbora za svobodno Evropo.

Slišimo dvome — po mojem mnenju nesmiselne dvome — če lahko računamo z našimi zavezniki v Zapadni Evropi in če so pripravljeni slediti našemu vodstvu. Ena točka dokumenta, ki ga je v Philadelphiji podpisalo 225 izgnancev, izraža podporo, ki jo dajejo naši stvari zasluženi narodi za železno zaveso, in njihovo pričakovanje, da bodo končno prevladali naši cilji.

Bilo je pomembno da je bila demonstracija v Dvorani neodvisnosti v Philadelphiji. Prepričan sem, da je Ameriška deklaracija neodvisnosti, ki je bila podpisana na istem mestu, navdahnila tudi Deklaracijo osvoboditve, ki je bila brana in podpisana 11. februarja. Kakor so naši očetje, ustanovitelji Amerike, tako so tudi narodni voditelji iz dežel za železno zaveso izpovedali svojo vero v neodtujljivo pravico človeka do svobode. Obe deklaraciji kažeta na izvor naravnih pravic, na dejstvo, da so bili ljudje ustvarjeni kot enaki od Boga.

Zdi se mi, da zasluži še ena izjava v deklaraciji, ki so jo podpisali izgnanci, pozornost kongresa, namreč ona, ki poudarja edinstvo Evrope. Gospodarsko in kulturno je Evropa ena celota. Nikdar ne bi smeli omejiti našega pogleda, kadar mislimo na Evropo. Ne smemo pozabiti na 120 milijonov ljudi iz Srednje in Vzhodne Evrope, v katerih imenu so govorili izgnani voditelji.

Posebni cilji, postavljeni v deklaraciji, so tako interesantni, da sem zahteval, da se tiskajo v "Rekordih", da jih bodo mogli člani kongresa prebrati.

(Deklaracija, ki jo tu omenja kongresnik M. Feighen, je v slovenskem prevodu objavila "Slovenija" dne 5. marca tega leta. — Uredništvo).

V vsaki hiši naj bi bil koledar Svob. Slovenije

"Niti kapljice nedolžne krvi ni pozabljen, ni zgubljen — kakor v fizičnem svetu nobena energija ne zgine — spremenjena — tako tudi ne kri. V božjih računih je vse zabeleženo; vsak račun bo ob svojem času prezentiran, iz vsake kaplje krvi bo zrasel cvet in sad".

("Krivda in zasluženje krvi", govor ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana na spomin-ski proslavi v Clevelandu 4. junija 1950, objavljen v Koledarju Svobodne Slovenije za 1. 1951). (Naš Koledar — Koledar Svobodne Slovenije za 1951. Naroči se pri Ameriški Domovini in stane po pošti \$3.25.)

Sovjeti v Madžarski se pripravljajo za spopad — s kom? . . .

Novi gl. stan sovjetske komande v Madžarski je v Miskolcu, kjer so v teku vojaške priprave.

FRANKFURT, Nemčija. — Madžarski begunci pripovedujejo, da je sovjetska armada ustanovila nov glavni stan v Miskolcu, kjer je splošno železnico za Sovjetsko zvezo, Madžarsko in Češkoslovaško. Zavezniški inteligenčni krogi so potrdili te informacije.

Rusi so premestili dvojce madžarskih divizij — eno oklepno in eno motorizirano — bliže jugoslovanske meje. V Miskolcu gradijo Rusi nova letališča za jet letala, radarsko omrežje in druge naprave. Prav tako grade zaklonišča proti bombam in te dni je bila dograjena nova vojaška bolnica s 450 posteljami.

Kanadsko orožje za Belgijo

MONTREAL. — Dne 12. marca je Kanada poslala Belgiji opreme in orožja za eno celo divizijo.

Sovjetski voditelji žive v izobilju in razkošju

Razkošje nove sovjetske aristokracije — to je "proletarskih borcev" — ne zaozstaja v ničemer za razkošjem carske aristokracije.

NEW YORK. — Tukaj je izšel knjiga "The New Soviet Empire" (Novi sovjetski imperij), ki jo je napisal zgodovinar David J. Dallin. Med drugimi zanimivostmi je v tej knjigi tudi opis neverjetnega izobilja in razkošja, v katerem živi sedanja sovjetska aristokracija, to so — "borci za svetovni proletarijat".

Med mnogimi verodostojnimi osebami, ki so prispevali tej knjigi svoje podatke, je tudi bivši ravnatelj posebnega vlaka, ki je prevažal sovjetske veličine v razna kopališča in gorska letovišča. Iz vseh teh izjav je razvidno, da ti novodobni velikaši v ničemer ne zaostajajo za najvišjo aristokracijo bivšega carskega režima.

Velika Britanija izdeluje zdaj svojo prvo atomsko bombo

Anglija bo preizkusila svoje bombe v Nevadi in Avstraliji.

LONDON. — Informirani krogi poročajo, da je Velika Britanija pričela zdaj z izdelovanjem svoje prve atomske bombe, ki bo že v nekaj mesecih preizkušena v ameriški državi Nevadi. Angleška bomba, ki je baje v gotovih ozirih celo boljša kot so ameriške, bo preizkušena tudi v Avstraliji, kjer Velika Britanija preizkuša svoje rakete.

Anglija gradi tudi štiri jet-bombnike za prenašanje atomskih bomb. Načrti za transportacijo bomb preko Atlantika so strogo tajni.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Danes je sv. Jožef.

Danes praznujemo sv. Jožefa, patrona Kranjske dežele. Vsem Jožetom in vsem Pepcam želimo vse najboljše k njih godu. Ravno tako številnim društvom pri KSKJ, ki so si izbrala to lepo ime.

Iz bolnice.

Pauline Haffner Pular 694 E. 156. St., se je vrnila domov iz bolnice. Želi se zahvaliti vsem za obiske, cvetlice in darila. Prijateljce jo tudi zdaj lahko obiščejo na domu.

Lepo in trpežno obuvalo.

Ako se hočete vi in vaša družina postaviti za veliko noč, se boste najbolj v novih čevljih. Bogato izbiro imajo pri Mandlu, 6125 St. Clair Ave. Mr. Mandel posluje med Slovenci že dolgo let in je znan, da ima fino in trpežno obuvalo po jako zmer-nih cenah.

Postava ukinjena.

Postavo, ki jo je pred časom napravil državni odbor za zganje, ki ukazuje, da mora biti stanovanje popolnoma ločeno od gostilniških prostorov, so za 60 dni ukinili. Morda jo bodo za stalno odpravili. Dognalo se je namreč, da so bili slučajni, ko te postavbe sploh niso mogli izvesti brez velikih nevarnosti in stroškov. Po tej postavi je moral namreč lastnik svoje stanovanje s steno ločiti od gostilniških prostorov. To se pravi, da je moral iz svojega stanovanja na prosto in šele od tam v svoje gostilniške prostore, dočim je poprej kar stopil iz stanovanja v gostilno. "Modri" odbor je uvidel, kakšnega kozla je s to postavo ustrelil in skuša to popraviti.

Nov naseljenec.

V soboto se je oglasil v našem uredništvu Rev. Rudolf Urbič, ki je nedavno prišel iz Trsta sem v Ameriko. Rev. Urbič je v ustavljen v Clevelandu samo mimogrede, da je obiskal svoje prijatelje. Odšel je v La Crosse, Wis. kjer bo vršil dušnopastirsko službo. Pri njegovem delu mu želimo veliko božjega blagoslova. Dobrodošel v tej deželi!

Dobro igran Pasijon.

Pasijon, ki ga je včeraj podal Pasijonski klub v SND na St. Clair Ave. je kar dobro izpadel. Igralci so vsi dobro podali svoje vloge, scenerija in kostumi — vse je bilo lepo kot druga leta. Udeležba je bila prilično dobra, dvorana skoro polna. Med dejanji je Anton Grdina kazal slike iz Sv. Dežele, kar je zelo ugajalo. Ušesom, vsaj nekaterim, pa ni ugajalo igranje gosli med dramo. Mesto gosli bi morale biti orgle, ki res povečajo prizore.

Zopet v bolnico.

V soboto je bila odpeljana ponovno v St. Alexis bolnico Miss Esther Svetek iz 478 E. 152. St. Morala se bo ponovno podvreči operaciji.

Iz bolnice.

V petek je bila prepeljana iz Womens bolnice Mrs. Antoinette Kaušek. Zdjaj se nahaja na svojem domu.

V bolnico.

Včeraj popoldne je bila odpeljana v Charity bolnico Pepca Stepec iz 793 E. 154. St. Želim, da bi se ji ljubo zdrave kmalu povrnilo.

Sedma obletnica.

Jutri, v torek, ob 8:30 bo v cerkvi sv. Vida maša za dušnička za pokojnega Simona Bizjaka, ob priliki sedme obletnice njegove smrti.

Pobiranje asesmenta.

Tajnica društva sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ bo pobirala asesment danes zvečer od 6 do 7 v šoli sv. Vida.

\$300,000 slave, da Sovjetlija ne bo letos napadla Zed. držav

Neki kontraktor iz Connecticuta je pripravljen na stav, da v dveh letih ne bo Sovjetlija napadla Zed. držav.

WESTPORT, Conn. — Neki kontraktor v Connecticutu je izjavil, da je pripravljen sprejeti stav do \$300,000, da v dveh letih ne bo vojne s Sovjetsko zvezo. Ako bo ta kontraktor stavo dobil, bo podaril denar narodnemu odboru demokratske stranke.

Andrew T. Jergins na zapadni obali, lastnik oljnih vrelcev, je tudi izjavil, da stavi \$100,000, da leta 1951 Sovjetlija ne bo napadla Zed držav, in \$200,000, da jih ne bo napadla leta 1952.

Zdjaj delujejo na tem, da bi ta ponudba krila s Sovjetlijo vred tudi satelitske države in tudi druge dežele Atlantskega pakta, ne samo Zed. držav.

Poizvedovalni količek

Poizvedujem za Bernarda Zavodnika, nekdanj stanujočega na 369 Enfield Rd. Thir Ave., Eastview, Ontario, Canada. Po poklicu je krojač. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči na naslov: — Thomas Sfiligoy, 10106 Gibson Ave., Cleveland 5, Ohio. Telefon MI 1-3136.

Kje se nahaja Zafaršnik Rajko in njegovi znanci? Naj se zglosijo na naslov: Anton Gregorič, Višnje št. 15, p. Zagradec, Dolenjsko, Slovenija

Na križiščih hodi naravnost preko ceste pa samo kadar je zelena luč.

NAJNOVEJŠE VESTI

TOKIO. — Kitajski in severnokorejski komunisti se naglo umikajo proti 38. vzporedniku, od katerega so zavezniške čete oddaljene manj kakor 10 milj.

WASHINGTON. — Španska vlada je obvestila ameriškega poslanika, da bi Španija lahko dala na razpolago svoje čete za obrambo Evrope, ako bi jih Amerika opremila s potrebnim orožjem.

MINNESOTA. — Mestj Minneapolis in St. Paul sta bili odrezani v nedeljo od ostalih krajev od ogromnih zametov, ki jih je nakupil snežni vihar. Za danes so zaprli v Minnesoti nad sto šol.

CLEVELAND, O. — Komentator John B. Kennedy je izjavil, da Sovjetska zveza "bluffa," ako pa res napade Jugoslavijo, bi ji morale pa Zed. države takoj napovedati vojno.

TAIPEI, Formosa. — Kitajska nacionalistična časopisna agencija naznanja, da so kitajski komunisti pobili samo v dveh kitajskih provincih, Kwantung in Kwangsi, nad tri milijone ljudi.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. Henderson 1-0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and English Editor: Mary Debevec
Editor in Chief: Anton Sabec; Mg. Editor: Frank A. Turek;
Associate Editor: Vinko Lipovec

NAROČNINA

Za Zed. države \$8.50 na leto; za pol leta \$5.00; za četrt leta \$3.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$10.00 na leto. Za pol leta \$6.00, za 3 mesece \$3.50.

SUBSCRIPTION RATES

United States \$8.50 per year; \$5.00 for 6 months; \$3.00 for 3 months.

Canada and all other countries outside United States \$10 per year; \$6 for 6 months; \$3.50 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd 1879.

No. 55

Mon., March 19, 1951

Očividec o položaju v Jugoslaviji

Ali bo Jugoslavija prihodnja na vrsti sovjetske agresije?

Ali se more Jugoslavija braniti?

Ali ji bo Zapad učinkovito pomagal?

V iskanju odgovorov na ta vprašanja, je Harry F. Kern, urednik za mednarodne zadeve pri reviji "News-eeek" odpotoval v Jugoslavijo, da se na licu mesta prepriča o stanju stvari in najde odgovor na ta važna vprašanja. Ker je torej velika ameriška revija poslala izjavo, se bo tudi nam, Slovencem, splačlo brati njegovo poročilo, da vidimo, kaj ima kot nepristranski in objektivni opazovalec povedati. Evo, tole:

1. VOJAŠKA MOČ

Pretekli teden niso ne Jugoslovani niti ne inozemski opazovalci položaja mislili, da je Jugoslavija v neposredni nevarnosti pred agresijo. Svoja opazovanja so utemeljevali takole:

1. — Stalin noče zdaj vojne. Jugoslovani, vse od Tita doli, mislijo, da je Stalin prepameten in preveč previden, da bi z napadom na Jugoslavijo riskiral svetovni konflikt. Oni menijo, da bo resnična nevarnost nastala takrat, ko bo Stalin umrl in bo nadomeščen z mlajšimi ljudmi, katerim manjka Stalinovo razumevanje, kaj bi naredila vojna Sovjetski zvezi.

Jugoslovani so tudi mnenja, da bi napad nanje pomenil svetovno vojno. Če je to res, tedaj pomeni to ogromen napredek v njihovi miselnosti. Po mnenju Zapada ta sodba dokazuje Titovo ekstremno samozaupanje — ali pa bahavstvo — ki se utegne izkazati za prav tako pogrešno kakor njegovo prejšnje proslavljanje Rusov.

2. Izgradnja satelitskih armad se nadaljuje. — Toda pritok sovjetske opreme, zlasti T-34 tankov, se je pričel šele pred šestimi meseci stekati v satelitske dežele. Iz tega sledi, da lutke še niso imele dovolj časa za izvežbati se v novi opremi in orožju. Sicer pa ni nobenih dejanskih znakov, da (lutke) pripravljajo napad.

3. (Točka 3. obravnava jugoslovansko armado ter armade satelitov, o čemer smo že dokaj brali, zato jo bomo preskočili. Uredništvo).

4. (Prav tako točka 4, ki pravi, da bi se jugoslovanske čete umaknile v šume in planine in vodile od tam gerilsko borbo. Uredništvo).

STROJI IN MORALA

Značaj jugoslovanske armade naravnost narekuje tako strategijo (gerilsko vojno). Tistih trideset jugoslovanskih divizij, o katerih je često govora, je različnih po svoji številčnosti in odgovarjajo morda desetim zapadnim divizijam. Velikost in organizacija teh divizij je odvisna od njihovega orožja, ki bi ga smatrale zapadne armade za zbirko "junka" ali starega železa. Tanki so zastareli. V novi tovarni za izdelovanje tankov je njihova proizvodnja izredno nizka. Velike težave so z vzdrževanjem masinerije v uporabnem stanju. Jugoslovanska zračna sila obstoja prav tako iz mešanice zastarelih letal.

Disciplina in morala armade je izborna. Vojaki okoli Beograda izgledajo žilavi ("tough") v svojih uniformah. Toda nekateri nevtralni strokovnjaki dvomijo o sposobnosti jugoslovanske armade, da bi mogla kljubovati močnemu napadu. Ti strokovnjaki pravijo: "Jugoslovani so tudi v letih 1914 in 1941 junčili ("talked a good war" — se širokoustili), toda nacisti so opravili z njimi v nekaj dneh. — Gerilski odpor je bil slikovit in herojski, toda poročila nemškega generalnega štaba dokazujejo, da niso nacisti nikoli smatrali gerilcev (partizanov) za kaj več kot za manjšo sitno nadlego."

V slučaju vojne bi mi naleteli na težave, če bi hoteli Jugoslovanom pomagati. Oni ne vedo na primer ničesar o zapadni vojaški opremi. Vzelo bi dolge mesece, preden bi se jih izvežbalo v rabi modernega orožja. Glavna pomoč bi morala priti po zraku. Jugoslavija ima kakih 170 letališč, katerih mnogo so zeradili Nemci: Ta letališča bi bilo lažje preurediti za odletišča in pristajališča lovskih letal, do čim bi morali težki zapadni bombniki operirati iz Foggije v Italiji.

2. EKONOMSKA PRAZNINA

V Jugoslaviji je bilo pretekli teden mnogo več strahu pred notranjo ekonomsko stagnacijo kakor pred vojaško agresijo. Jugoslovansko ekonomijo se more popraviti samo z zunanjo pomočjo, ali pa se bo polagoma "razparala po šivih."

Ljudstvo nima niti tako osnovnih in preprostih potreb, ščin kot so milo, glavnik, šivanke, sukanec, gumbi in brivne britvice. Pomanjkanje teh stvari ustvarja globoko nezadovoljstvo med ljudskimi masami in to nezadovoljstvo bi

v primeru vojne učikovalo na voljo civilistov do odpora, da si to nezadovoljstvo še ni prodrlo v armado. Mesta so natpana z odvišnimi poljskimi delavci, katerih je bilo mnogo ob delo, ko so se morale zapreti tovarne zaradi pomanjkanja surovin. Prav tako veliko je tudi pomanjkanje stanovanj.

Ta zanimiv članek bomo še jutri nadaljevali.

BESEDA IZ NARODA

Tone
s
hriba
piše

Joliet, Ill. — V teh dolgih pustih postnih dneh se človek še najbolj pozabava pri kakem razgovoru. Zame so najbolj razgovori, ki jih imava z mojim starim prijateljem Juretom. Iz Jureta govorita izkušnost in stvarnost, zato ga je kar zanimivo poslušati. Jure rad dosti bere. V nedeljo navadno kupi po tri velike dnevnike in ti preduha vse novice. Posebno ga zanimajo mnenja koloniarjev in raznih poročevalcev iz Evrope in od drugod. Zadnjo nedeljo sva se pogovarjala o raznih poročevalcih. Jaz sem mu omenjal nekega poročevalca, ki je obikal Beograd pred nedolгим in poročal kar nekam ugodno za Tita in njegovo partijo. Zopet so bili drugi, ki so pisali drugače. Kako naj človek verjame in komu naj verjame?

Jure mi je dal svoje zaključke o poročevalcih. Prišel je do njih po temeljitem razmišljanju in ti so:

"Tone, naši stari Belokranjci so imeli rek, da vsak pes maha joč z repom pozdravlja tistega, ki mu kako kost vrže. To je morda precej nečedna primerka, ampak po bistvu samemu pa dobra. Pravih res neodvisnih poročevalcev, ki bi poročali tako, kakor bi zahtevala pravična vest in resnica, je pod božjim soncem dandanes prav malo. Najde se kateri tuintam, a dosti jih ni. Prvič interesi časopisov že zahtevajo gotove smernice poročevanja v tistem duhu, kakoršnega list zastopa. To je že en jarem za poročevalca. Drugič, malo je na svetu takih poročevalcev, ki bi bili gospodarsko tako situirani, da bi ne gledali nato, kake vrste poročevanje bolj ne se. To je drugi jarem. In tretjič, mnogo poročevalcev je takih, ki so najeti po raznih tajnih zastopstvih raznih tujezemskih vlad, da naj pridejo in si ogledajo deželo in razmere. Ko pridejo jih lepo sprejmejo in nudijo razkošnost, zraven tudi podmažejo z bakšišem in kajpada, kadar take kosti padajo, sledijo potem rožnata poročila o takih deželah. To je pa tretji in največji jarem. In še drugi razlogi so. Potem pa imaš pred seboj kup šare in plev, pa izbiraš iz njih zrna resnice.

Ni dolgo tega, ko sem bral, da je neki poročevalec obiskal Tita v njegovem razkošnem bivališču v Beogradu. Pogostil ga je z bogato večerjo in z najboljšimi piščanci. Poročilo je bilo ugodno za Tita in njegovo klico. Med navadne ljudi večina poročevalcev sploh dosti ne gre. Kajga brigga n. pr. kako se godi kakemu ubogemu belokranjskemu kmetu? Pa morda, če bi tudi hotel iti, ga oni, ki ga vodijo okrog, v take kraje ne puste, oz. mu ne dajo prilike zato, ga že z drugimi rečmi in posli preoblože, da za druge zadeve ni časa. Sto in sto reči je vmes. Tisti, ki se žele reklame, ne štedijo z denarjem. Niso taki, kakor je bilo včasih med nami Slovenci. Nekeč mi je pravil zdaj že pokojni urednik v naši naselbini, da so ga povabili na neko društveno slavnost. Pri Amerikancih je navada, da poročevalcem v takih

slučajih pošljejo po ene dve brezplačni vstopnici, zanj in za ženo, če jo ima. Njega so kar na telefon poklicali. Ko je prišel v dvorano so mu najprvo prodali vstopnico. Društvenice so ga obkrožile in so mu vsilile kakega pol ducata sreč za vse razne reči. Potem so ga obkolili društveniki in so ga zapeljali k bari, da bo kaj potretal. Rekel je, tam smo uničili najmanj en petak. Potem so še kolektali, kaj vem, kaj za vse. To vem, da sem od desetih dolarjev prinesel domov komaj kak kvoder. Ko sem odhajal, so mi naročili, naj fajn vse pohvalim. Naredil sem tako. Ko sem drugo nedeljo šel od maše, je dejal tisti urednik, so me štiri članice tistega društva napadle, zakaj nisem njihov imen vključil v poročilo, da ena je spekla dve najboljši potici, ob katerih so se vsi oblizavali, druga, da je pomagala peči čikne, tretja, da je čense prodajala in četrta, da je na mizo nosila. Komaj sem si jih znebil, je nadaljeval urednik, pa takrat sem tudi obljubo naredil, da ne bom nikdar več hodil na prireditve kot poročevalce. Vidiš, diktatorji so pa drugačni majstri, ti mažejo, zato se tudi o njih vrste lepa ugodna poročila. Vse potem opisujejo lepo rožnato, dasi je vse, kar opisujejo, gnilo in za nič. Tako je večinoma.

Delal bi pa krivico, če bi rekel, da so vsi poročevalci taki. Ne. Se dobijo tudi dobri in vestni poročevalci. Ampak takim dolgo ne odpirajo vrata tujezemske dežele, ne njihovi vladarji. Na vsako poročilo je treba gledati stvarno, potem še le delati zaključke."

Tako mi je pojasnil Jure svoje stališče do poročevalcev. Primarne volitve za županske kandidate v našem mestu so marsikoga razočarale, najbolj pa voditelje političnih strank. Včasih se je dalo kaj točnega napovedati v naprej, danes pa ni več tako. Danes so volilci postali neodvisni, ali pa se zavedajo, da so od njih glasov odvisni kandidati, ne pa volilci od kandidatov. Tudi v tem oziru gre svet naprej in ne nazaj. O teh volitvah je znani Hearstov list "Chicago Herald American" zapisal nekaj prav značilnega. Namreč to, da je drugi izvoljeni kandidat za župana v naših primarnih volitvah prodril v ospredje na prav tipičen ameriški način. Tipičen je prav zato, ker nihče od tega skoro nepoznanega kandidata in brez vsake politične zaslonbe kaj takega ni pričakoval, namreč, da bi dobil toliko glasov. Pa jih je. Najvišje število glasov je dobil sedanji župan Arthur Janke, ki je dobil 6285 glasov in L. Seron pa 5578. Da je dobil Seron toliko glasov je značilno zlasti zato, ker je armenskega rodu, eden izmed štirih bratov iz menda edine armenske družine v Jolietu, kakor piše Herald American. Po poklicu arhitekt in inženir. Torej ni imel kakega širokega rodniškega kroga, ne kakega širokega kroga njegove lastne narodnosti, pa bi bil kinalu vse posekal. Je to pač značilen pojav, ki se da tolmачiti na več načinov. Morda je vplivala njegova izjava, da je neodvisen in da se ne bo ne naslonil, niti zvezel z nobeno politično stranko. Morda je pa ljudstvo sito političnih obljubovanih starih strank? Sicer Seronu še ni zagotovljena končna zmaga v aprilu. Čudež bi bil, če bi dobil končno zmago, dasi izključena tudi ni. Vse je mogoče. Povzročil pa je, da je več prav vplivnih kandidatov ostalo v ozadju. Mnogi pravijo,

da s tem je zmaga dosedanjemu županu Yankeju zagotovljena, ker oni volilci, ki so glasovali za ostale kandidate, se bodo obrnili zdaj k Yankeju. Well, opazujmo, bomo videli, kako bo ta politična igra izpadla.

Le eno dejstvo naj še omenim in to je, da volilci so zdaj vsi pri dobrih zaposlitvah in zato se ne zanimajo več toliko za razne politične obljube, kakor nekdanj. Neodvisni so in kandidati to čutijo.

Okrajni davčni urad poroča, da bodo davki zopet nekoliko višji. V Jolietu bomo plačali po \$2.60½ na vsakih \$100.00 davčne cenitve posestev. V Lockportu pa \$2.58½ na vsakih \$100.00 davčne cenitve posestev.

Naši ameriški junaki prihajajo iz Koreje na dopust. Mnogo se jih vrne pa tudi ranjenih in pohabljenih, katere zdravijo po raznih bolnišnicah. Posebno so trpeli mnogi radi hude zime v Koreji. Nekateri, kakor poročajo časopisi, so tako ozebli v noge, da so jim morali odrezati noge. Ubogi reveži. Tako zahteva vojska svoje žrtve.

Par dni v začetku marca smo imeli toplih. Kar zveselili smo se jih in moj sosed je rekel, da je 2. marca zagledal prvega robina na vrtu. Well, to so znamenja, da se bližamo pomladi. Ampak, sušec je rad eden najbolj nagljivih mesecev. Pride kakor jagenček, a se navadno poslavlja kot rjoveči lev.

Vsem čitateljem želim prav veselo in zadovoljno Velikonoč! Tone s hriba.

Stiska mora biti res huda!

Prijatelj našega lista je prejel sledeče pismo od doma.

"Že v zadnjem pismu sem omenil, da se tukaj ljudje zelo prijavljajo za izselitev v Italijo. Če bi res do tega prišlo, da ljudem dajo dovoljenje, bi iz naših vasi (Pismo je prišlo iz onega dela Slovenije, ki je bil od leta 1913 pa do 1945 pod Italijo. — Ured.) odšlo prav gotovo 90% prebivalstva. Prav nič ni nikomur žal pustiti novo hišo, ki jo je s tolikim trudom in naporom postavil. Ljudje so pripravljeni pustiti vse, da jim le dovolijo oditi. Gotovo se še dobro spominjaš, kako je bil naš narod vsa dolga leta italijanske oblasti pohanen na svoj jezik in narodnost. Bili so res bele vrane oni, ki so se klanjali tujcju. Pogled danes po trpeči primorski zemlji! Brat je dosegel v kratkem času ono, kar tujec ni mogel doseči v desetletjih. Ta nekdanj tako ponosen in trden slovenski rod je danes pripravljen zatajiti svoj jezik in svojo narodnost, samo da se reši od tod. Vsi hočejo biti Italijani, vsi zahtevajo, naj se jim izdajo potrdila, da je njih običajni jezik italijanski. Ali si moreš predstavljati, kaj je to? Ali moreš razumeti, kaj to pomeni? Nobena beseda ne zaleže več, zastonj jih tolažiš in bodriš, nihče ne verjame, nihče ne posluša! Samo stran in stran in to čimprej.

Kaj se bo iz tega rodilo, ne vem. Naši oblastniki, namesto da bi narod pomirili in popravili prizadejane krivice, ga še bolj razburjajo in ga spravljajo naravnost v obup z vsakovrstnimi strahovalnimi ukrepi. Vsakega, ki dvigne papirje za opcijo, vržejo iz tovarne in mu vzamejo tudi živilske nakaznice itd. Saj izgleda, da ne bo nihče dobil dovoljenja za izselitev, le narod bo po vsem tem podvržen novim preizkušnjam."

Pismo, ki je bilo pisano sredi pr. m. govori in priča samo dovolj jasno o razmerah na Krasu in v Posočju.

Zahvala darovalcem

Cleveland, O. — V zadnjem času sem spet prijel nekaj darov za Dijaški dom v Trstu: — S prijaznim pismom in še lepšim darom nas je iznenadil Rev.

NAŠA MICKA IMA TUD BESEDO

No, pa vi povejte, deklič, če je tisto na moji glavi kakšno spakpedrano sračje gnezdo, kakor ga je ocenil naš. Se celo ta mali, ki bo za očetom imel, pa ki on vedno pristavlja: če bo kaj ostalo, in jaz ne verjamem, da bi, kakor on gospodari. Še celo mali je uganil, da sem si napačnega izbrala, (mislim je klobuk) ki je z rožički. Da ne ve presoditi, je rekel, ali so rožički od kakšne kravce, kozice, ali so od bogasvaruj, kakor ga je videl neke namalanega.

Meni je bil klobuček strašansko povšeč in prec sem rekla: tale ali pa nobeden drugi. Tudi ko sem našega izbirala, sem tako rekla. In ko sta mi ga naša dva doma stadtala, sem takoj letela pred ogledalo, ki ga imamo obešenega pri sprednjih vratih. Ga imam nalašč tam, da se lahko še enkrat pošpegam, če kam gremo. Saj veste, da bi bilo takoj konec sveta, če bi moški količjak napačnega videli na nas. Pa pravijo, zakaj se tako vrtimo pred ogledalom, preden gremo ven. Saj mi je še naš pripovedoval, kakšno je bilo po Ljubljani, ko se je neke nedelje prikazala pred flečkanjarij neka visoka gospa, vsa v franžah in špičkah na glavi in v gornjem štuču, ampak v spodnjem nadstropju pa v samem interfatu.

Sama sebi sem se zdela na vso moč fletna, ko sem se pogledala v ogledalo v novem klobučku. Ustavila sem se in se obhodovala. Roke sem sklenila pod svojo majhno bradico, da sem bila videti bolj krotka in ponižna, ker ne maram, da bi se prevzela. Naša dva sta vpila tam izpred vrat, da naj pazim, kako se bom vsedla v avto, da ju ne pobodem. Uh, da morata biti taka!

Zadnjo nedeljo sem omenila, ko smo se peljali v cerkev, da je res že čas, da si kaj pravadanskega kupim za na glavo vsaj za Veliko noč. On me pa pogleda

Bernard Ambrožič, OFM iz New Yorka, pismo se glasi: Dragi Mr. Grdina:

Pošiljam Vam ček za \$50.00. To je prispevek naše LIGE za Dijaški dom v Trstu, za katerega ste Vi sprejeli nalogo nabiranja. Mislim, da je stvar zelo potrebna, zato naj tudi Liga priloži svoj dar. Bo že Bog dal, da dobimo — z obresti — povrnjeno.

Bodite prav lepo pozdravljeni in želim Vam dosti uspeha pri delu za to dobro stvar. Rev. Emil Hodnik, iz Guster, Wis., je poslal \$5.00, prav tako vsoto tudi Mrs. Tončka Jevnikar iz Clevelanda. Tako znaša ta sklad že \$245.00. Vsem Bog plačaj!

Za novo cerkev v Torontu, Kanada:

Od zadnjega poročila smo prejeli: Lucile Grabelšek, Rt. 3, Box 158, Geneva, O. \$5.00; Neimenovana v Clevelandu \$10.00.

Društva KSKJ:

Sv. Cecilija No. 186, Bradley, Ill. \$5.00; Sv. Franciška Sal. No. 29, Joliet, Ill. \$10.00; Sv. Jožefa, No. 2, Joliet, Ill. \$10.00; Sv. Genovefe No. 108, Joliet, Ill. \$5.00; Angleško poslušajoče dr. No. 237, v Milwaukee, Wis. \$5; Dr. sv. Štefana, No. 224 v Clevelandu \$25.00. S tem znaša skupna vsota \$329.75.

A. Grdina, St.

— Nemčija je prva začela pridobivati magnezij leta 1913.

in pravi: "I, saj imaš še čisto nov klobuk! Se nikoli te nisem videl v njem in tako lepo ti paše!" Joj, kaj vse bi mu bila prerekla, če bi ne bili ravno na takem potu.

"Tok tako!" sem po dolgem času prišla do sape in zapčila svoje mile in drobne očesci vanj. "Tok tako!" sem spet zajavkala, bolj na tiho, saj vendar se ne morem dreti na ves glas po cesti, da bi vse zijalo v nas in se zgledovalo, enčes da se že na vsežgodaj špetiramo, pa še gre doč k maši.

Kar do prave besede nisem mogla, da bi ga dobobra zmila, kakor zasluži. Le pomislite, deklič, kaj mi zine. Se lansko leto sem si skomandirala ta ubogi klobuček, več kot pol leta bo od tedaj. Davno pred mojim rojstnim dnevom sem si ga kupila za nekaj malega centov. Saj veste, za moj rojstni dan, ko sem jih ravno nabrala nekaj čez pet in dvajset. In ta pokora mi pravi, da imam čisto nov klobuk, da me ni še nikoli videl v njem. Kar sam se je izdal, da me nikoli ne pogleda. Gnida!

Jaz sem pa s takim ponosom drobila poleg njega, kadar sva šla v nedeljo k Mariji Vnebovzeti. No ja, saj ni napačen za pogled, če se ga naglo pogleda. Kar čutila sem, kako se on ves prevzet ozira po meni, da bi s tem ljudem pokazal, kako se pošterka z menoj. Na, zdaj se pa izda, da me v tem klobuku še videl ni.

"Kod si pa metal oči, bi rada vedela, če me še nisi videl v tem klobuku?" sem nazadnje spravila iz sebe z veliko mujo. "Kajpak, saj vem, vse druge si prešacal, katera da je gorša in si pazil, če ti bo katera pomežiknila. Samo naj ti bi in da bi jo jaz zašpegala, ti rečem." Pa katera te bo še opazila, beži, beži. Nikar si ne domišljaj. Prec jutri bom letela po nov klobuk, da boš vedel."

Naš mali, ki je zvesto poslušal, pa ga profesor Lipovec, hvale Bogu, še ni toliko zmuštral, da bi vse razumel, o čemer sva z njim debatirala, je potem, ko sva šla po sapo za nov razgovor, lepo nedolžno vprašal: "No, in kateri od vaju je in v debati zmagal?" Oba z našim sva se naglas zasmejala, ker nisva hotela, da bi mali kaj napek opazil v soseščini.

No in zdaj sem si skomandirala nov klobuček za Veliko noč. Je pa že tako fletkan, da se ga ne morem nagledati in najraje bi ga imela na glavi tudi takrat, ko kuham. Na vso moč se čudim, da sta mi ga naša dva tako naglo stadtala. Naj ga le, nosila ga pa le bom, pa če se svet na glavo postavi. Takih, vem, niso nosile na tisti njegovi Menišiji, katero tako strašno obraja. Pa si le v Cleveland prišel ponjo, fantiček, ha-ha in še enkrat: ha-ha.

Kadar ni naših kje blizu, si denem klobuček na glavo in stopim pred ogledalo, da se bom naučila hoditi v njem. Veste, se je treba v vsakem drugem klobuku drugače držati. Kakor je ta-le moj ta novi zdelan, moram glavico držati nekoliko na levo stran, kar je že itak znamenje ponižnosti in krotkosti. Naš je sicer enkrat omenil, da so ga prav take od samega hudimana. Kaj pa on ve! Ako ima pa klobuk feder spredaj, je treba držati pa glavo na vse pretege nazaj, tako, da je treba močno paziti, da se ne spodtakne na pragu.

Naš se tudi meni zadnje dni, da bo šel k takemu dohtarju, ki mu bo dovolil jesti prešut o Veliki noči. Prejšnji mu ga je prepovedal. Samo za čez praznike bi rad premenjal zdravniške. Bojim se, kaj bo, kadar bom dala prešut kuhat in bo začel duh potrkavati po hiši. Našega bo zlomilo in ga bo.

Prelepo Veliko noč in najlepše pirhe vam vsem čitateljem te prijazne kolone vošči — naša Micka.

"SLOVENIJA" IZHAJA
DVAKRAT NA MESEC
KOT PRILOGA
AMERISKE DOMOVINE

Številka 6

Leto II.

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KATOLIŠKE SKUPNOSTI

DOPISI ZA
"SLOVENIJO"
NAJ SE POSILJAJO
NA NASLOV:

"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

Ob desetletnici

Spet smo v Velikem tednu, desetič, odkar so Hitlerjeve in Musolinijeve vojske preplavile našo domovino, odkar se je začela za naš narod strašna Golgota. Vsakokrat se ob tej priliki naše misli vračajo v one nesrečne dni, ko se je začelo za naš narod sedanje gorje. Vsakokrat se vprašujemo, kako dolgo še? Kdaj bo za nas prišla Velika noč, dan Vstajenja?

Prišla bo! Prišla morda kmalu, morda kasneje! Prišla bo, ker je naša borba pravična. Pravica in resnica pa na koncu vedno zmagata, trenutni neuspehi nas ne smejo motiti!

Ali smo pa na dan Vstajenja tudi pripravljeni? Sta nas trpljenje in preiskušnje zadnjih desetih let zmordile?

Prosimo Njega, čigar praznik Vstajenja bomo skoro praznovali, naj nam skrajša ure preiskušnje in nam da močrosti v vsem našem delu, prav posebej pa v delu za osvoboditev domovine!

S temi mislimi želimo vsem rojakom in rojakinjam, doma in v zamejstvu veselo Veliko noč!

Po Philadelphiji

Bilo bi še prezgodaj, če bi že sedaj pisali o zgodovinskem pomenu deklaracije v Philadelphiji. Bodočnost bo pokazala, v koliko je bila deklaracija zgodovinski mejnik za narode za železno zaveso ter iskren izraz smotrov emigrantskih politikov. Prav tako bo pokazala, če in v kateri meri je bila deklaracija sposobna vplivati na politiko zapadnih sil in svobodnega sveta. Od teh zavisi vsaj za enkrat v pretežni meri njena bodoča zgodovinska veljava.

Wilsonovih 12 točk je bilo po prvi svetovni vojni osnova politične ureditve Evrope. Atlantska listina, ki nam je pod nemško in italijansko okupacijo višla novih moči in vrnila vero v pravičen mir, pa je postala in je še danes list papirja. Jalta, Teheran, Potsdam so šli preko nje. Tudi danes, ko urejujejo velesile Evropo kos za kosom, je nihče ne omenja. Veseli so, ako vsaj nekaj zakrpajo. Toda po vsakem krpanju so se pokazale na nekem drugem mestu razpoke, ki so bile večje od onih, ki so jih prav kar zakrpali. Nihče ne veruje več, da je možno Evropo in svet urediti za zeleno mizo. Vsa Evropa je prepričana, da so vse že določene meje in one, ki se bodo morale še določiti, samo nekaj začasnega. Vere v stalnost, trajnost ni. Kakor si tako stalnost morda želijo svobodni narodi na zapadu, tako ali še bolj vidijo v današnji nestalnosti zasluženi narodi Evrope svojo rešitev.

Ako hočemo, da bo imela deklaracija iz Philadelphije kdajkoli kak večji zgodovinski pomen, kakor ga ima sedaj, ko je bila samo svečano proglašena in podpisana, moramo predvsem spoznati njena načela in smoter ter po teh načelih uravnati svoja politična dejanja. To ne velja končno v toliki meri za vsakogar od nas beguncev, kakor velja za one politike, begunce iz dežel za železno zaveso, ki so deklaracijo podpisali.

Ti politiki, ki se v večji ali manjši meri sklicujejo, da govorijo v imenu teh narodov, niso te izjave podpisali kot neki ugledni zasebniki ali znanstveniki, ampak v prvi vrsti ravno radi legitimacije, na katero se sklicujejo.

Odkrito povedano — verjeli bomo v resnost in iskrenost podpisov nekih jugoslovanskih politikov, ako bomo opazili med njimi poskuse resnega zbližanja. Kako naj verujemo v iskrenost nekih podpisov, ako nismo v duhu deklaracije najprej razčistili med nami tega, kar nas loči in razdvaja! Kako naj računajo z našim resnim sodelovanjem predstavniki drugih narodov če v lastnih odnosih nismo pokazali niti trohice iskrenosti, predanosti načelom, za katero smo se na tako svečan način vprilo celega sveta izjavili, in resne želje za smotri, ki smo si jih postavili!

Čas je, da začnemo z delom na svoji njivi. Pri tem naj vas, politiki, ne motijo glasovi zasleplencev, katerih glas in vpliv je tem večji, čim večja je vaša neodločnost. Revolucionarni časi zahtevajo odločnih ljudi! Poklicani ste bili, da vodite, ne pa, da se daste voditi — voditi od slepih strasti, od trenutnih koristi, ki niso nič v primeri s smotrom, ki ste se zanj izjavili.

Kot posledico deklaracije v Philadelphiji si predstavljamo iskren sporazum med predstavniki jugoslovanskih narodov, sporazum, ki bo dal vsakemu, kar mu gre in kar ta upravičeno želi. Niti ni treba, da tak sporazum že sedaj odloči o obstoju, obliki, ureditvi bodoče Jugoslavije. Dovolj je že, če v načelu rešimo razmejitveno vprašanje in se prenehamo medsebojno napadati, blatiti in preganjati. Nadaljnji korak bi naj bilo jugoslovansko predstavništvo v begunstvu in končno predstavništvo vseh narodov za železno zaveso, ki so deklaracijo podpisali.

Če pa vam deklaracija res ni bila kaj več kot samo svečan proglas in javen podpis, da so se vaša imena zopet pojavila v javnosti, potem bo imel nazadnje Dedijer prav, ko jo je imenoval "farsa iz Philadelphije." Toda zavedajte se, da je samo še malo časa, da se znajdete. Prišel bo čas, ko se bo ta del Evrope urejeval brez vas, ker ste zamudili zadnji vlak. Farsa iz Philadelphije pa se bo kljub Dedijeru spremenila v mogočen plamen, ki bo požgal za seboj vse, kar je bilo suho in gnilo.

Kako.

Odnosi med državami se obravnavajo na dva načina: 1.) pristojni zastopniki dveh držav se pogovarjajo med seboj, pri zaprtih vratih, v tajnosti. Javnosti povedo kvečjemu zaključke, ki so do njih prišli, vse ostalo ostane tajno, dokler ne pridejo dotični zastopniki na dan z svojimi spomini, navadno šele po preteku nekaj let, in svet šele takrat zve, kaj se je dejansko godilo za diplomatskimi zavesami. O najvažnejših sklepih tekom zadnje svetovne vojske, motivih za te sklepe, o izvrševanju teh sklepov je svet zvedel rasno šele sedaj, ko so vsi takrat merodajni državniki in njihovi prijatelji ter sotrudniki izdali svoje spomine. (Izjemo dela samo USSR.) 2.) Parlamenti obravnavajo zunanje-politične zadeve v javnih sejah in povedo to, kar mislijo, da javnost sme in mora vedeti.

Ta pravila veljajo tudi za odnose med komunističnimi in svobodnimi državami. Tega pravila se je držal tudi Kongres v Washingtonu, ko je začetkom decembra obravnaval odnose med ZDA in Jugoslavijo. Skušal je, da kolikor mogoče jasno pove, kaj misli o sedanjem režimu v Jugoslaviji in da te svoje misli

Kidrič računa

Kidrič je v Jugoslaviji mogočen gospod. Veliki načrtnik in gospodar vseh neštevilnih načrtov velikih in malega kalibra, ki ob potu svojega obraza "planirajo" jugoslovansko gospodarstvo, ki imajo pa vsi skupaj z Kidričem vred to smolo, da se njihovi načrti praviloma niti deloma ne uresničijo. Ker pa Kidrič kot pravoveren komunist ne pozna in ne prizna osebnih podjetnosti človekove, niti njene analize, se mora za teči le k tvarnim elementom človeškega udejstvovanja, ki se najlažje izražajo v številkah. Zato išče v številkah in odstotkih razlago za uspehe in neuspehe v jugoslovanskem gospodarstvu. V govoru, ki ga je imel v parlamentu pred svojimi učenci — menda jih tam imenujejo ljudske poslane — kar mrgolijo številke, odstotki in človek bi skoraj dvomil, ali jih je večji odstotek njegovih učencev sploh razumel ali ne. Te številke pa izgubijo svojo zanimivost ne samo radi tega, ker so meglene, ampak predvsem radi tega, ker so izražene v dinarskih zneskih. Kakšna je kupna moč dinarja, tega Kidrič ne razloži nikjer. Moramo namreč pri dinarju razločevati kar tri vrste kupne moči. Kupna moč dinarja v "zagotovljeni preskrbi." Ta je menda stalna, ker trdi Kidrič, da "so cene v zagotovljeni preskrbi ostale popolnoma neizpremenjene." Zagotovljene preskrbe seveda niso deležni vsi ampak samo privilegiranci sedanjega režima. Koliko jih je, je pa tajno. Druga vrsta kupne moči dinarja je v državni "prosti trgovini z industrijskim blagom." Ta kupna moč dinarja pa ni stalna, kajti po Kidričevih računih je padla tekom 1950 leta za povprečno 13½%. Tretja vrsta kupne moči pa je v privatni svobodni trgovini. Ta pa je po Kidričevih besedah padla zelo veliko v primeri z drugo vrsto kupne moči (v državni prosti trgovini.) Če torej pregledamo Kidričeve številke z vso opreznostjo, dobimo sledečo sliko o jugoslovanskem gospodarstvu.

Trije udarci

Trije udarci so zadeli jugoslo-

I. A.

Beograd odgovarja Washingtonu

tudi utemelji. Odgovor iz Beograda je prišel precej hitro, tekom proračunske debate v jugoslovanski skupščini koncem istega meseca seveda z majhno razliko v formalnem oziru: v Washingtonu je debatiral kongres, vlada je samo povzročila debato s svojim zakonskim predlogom o podpori Jugoslaviji drugače pa je molčala. V Beograjskem parlamentu so pa poslanci molčali, govorila pa je samo vlada. Na videz je to sama mala formalna razlika, v resnici pa bi človek težko našel kakšen drastičnejši primer, ki bi očitneje osvetlil razliko med svobodno in "ljudsko" demokracijo.

Odgovarjali so Washingtonu trije člani vlade: Kidrič, ki je govoril o jugoslovanskem gospodarstvu, Kardelj, ki je govoril o jugoslovanski zunanji politiki in Tito, ki je govoril o jugoslovanski vojski. Njihova izvajanja so zanimiva, pa tudi poučna. Ne bo odveč, če se malo pomudimo pri njih.

vansko gospodarstvo v preteklem letu: suša, blokada Jugoslavije po pravovernih komunističnih državah in napet mednarodni položaj.

Radi suše je jugoslovansko kmetijstvo proizvelo blaga samo za približno 70 milijard dinarjev, moralo bi ga pa po "planu" za približno 100 milijard. Deficit znaša torej 30 milijard dinarjev. Do tega deficita je prišlo, ker jugoslovanski komunistični režim pri sestavljanju petletke ni postopal s potrebno skrbnostjo in previdnostjo. Pamenten gospodar vzame za temelj raje nižje številke — komunisti so vzeli pa višje. Pamenten gospodar gleda, da ima zmeraj nekaj rezerve — komunisti so živeli iz rok v usta. Pamenten gospodar stalno povečuje svoje kreditno sposobnost: ako ga zadena nesreča, premosti težke ure z uporabo kredita, — komunisti so se zanašali na bratsko pomoč od vzhoda, pljuvali pa na zapad, kjer je kapital doma. Ako bi bili komunisti le malo vpoštevali ta pravila pametnega gospodarstva, bi ne bila suša v preteklem letu še daleč povzročila tako katastrofo, kot jo je: prehrana prebivalstva je obupna, izvoza deželnih pridelkov to in prihodnje leto ne bo, življenska raven se je zopet znižala.

Blokada Jugoslavije po ostalih komunističnih državah je po Kidričevi trditvi naredila 400 milijonov dolarjev škode jugoslovanskemu gospodarstvu. Kako bodo pokrili to škodo? Kidrič jo pokrije takole: "Posojila, ki smo jih sklenili z zahodnimi državami, znašajo dosedaj dobro četrtino tega zneska, za drugo četrtino pa še zmeraj tečejo pogajanja. Če vzamemo, da nam je uspelo dobro četrtino izdelati z lastnimi silami in sami državi, znašajo neresene težave še zmeraj približno četrtino."

Tito računa na novo podporo z Zahoda

Jugoslavija upa torej, da ji Zpad posodi ali podari najmanj 200 milijonov dolarjev, potem pa še nekaj za četrto "nereseno" četrtino. So to velike vsote za Jugoslavijo, če pomislimo, da

se je država zadolžila že preje za velike vsote, ko je morala konsolidirati obveze za konfiscirano in nacionalizirano tuje premoženje. **Cela predvojna Jugoslavija se tekom dveh desetletij ni zadolžila v tujini za toliko, za kolikor se je sedanji režim samo v par letih:** Vsi ti dolgov v zvezi skupaj, presegajo daleč kreditno sposobnost sedanje Jugoslavije. Skušnje, nabrane pri drugih sličnih slučajih, nas uče, da bodo morali vsi upniki Jugoslavije enkrat v bodočnosti odpisati velik del svojih terjatev, da rešijo vsaj nekaj. Vsi ti krediti so pač "kreditirani rizik": od kredita bo ostalo malo,

od rizika pa veliko. 1.) ozirom na tako stanje teh kreditov ni bilo vredno načenjati še nekaj drugih vprašanj, ki so v svobodnih parlamentih navadno najtemeljitejše predebatirana, n. pr. kakšni so pogoji za posojila, kakšne namene bi mogli imeti pri tem poslu predvideni upniki, v katere konkretne namene se bo posojilo porabilo, i. t. d. Tudi Kidrič je bil toliko previden, da je o tem molčal, njegov parlament seveda tudi.

Ni pa teh 400 milijonov edini "zaslužek," ki ga je komunistični vzhod naredil v Jugoslaviji. Cela tri leta (1945-1948) je prodajal Jugoslaviji staro, slabo

blago po visokih cenah, kupoval pa od nje surovine po nizkih. Za koliko so pri tem oppeharili Jugoslavijo, tega do sedaj še ni povedala nobena pratika.

Tretji udarec za petletko pa je prišel od napetega mednarodnega položaja. Radi tega položaja se je blago, ki ga Jugoslavija mora uvoziti za svojo petletko, podražilo za celih 41½ napram ceni za jugoslovanske izvozne predmete. Jugoslavija bi morala torej povišati svoj predvideni izvoz za 41½, da bi krila predvideni uvoz, izvozi pa dejansko veliko manj od predvidenih količin, ker je suša onemogočila vsak izvoz deželnih pridelkov. To je razlog, zakaj toliko jugoslovanskih tovarn stoji nedodelanih, toliko jih pa ne obratuje, ker jim manjkajo izvozne surovine. Človek se pri tem samo sprašuje, počemu gojijo pri takem stanju v tovarnah sto in stotisoče novih delavcev v tovarne, da tam opravljajo prazno delo.

Kidrič je zadovoljen

Vkljub temu pa je Kidrič zadovoljen z uspehi komunističnega gospodarjenja. Pravi namreč, da bi se življenska raven morala znižati za skoraj 30%, za kolikor se je namreč znižala radi suše celotna kmetijska proizvodnja; pri svojem precej vijugastem računanju pa izračuna, da se je življenska raven znižala samo za 7%. Da so mogli zadržati padec življenskega standarda, to pripisuje Kidrič trem vzrokom: 1.) Industrijska in rudarska proizvodnja se je v preteklem letu celo zvišala od 129 milijard v letu 1949 na 137 milijard v letu 1950. To je lepo, toda moramo se vprašati, ali so v Jugoslaviji že tako daleč, da morajo jesti že rude in kovine in se oblačiti z njimi? 2.) S krediti, ki so jih dobili v ZDA, Angliji in Norveški, so nakupili živež. Tu pa Kidrič zamolči, po kakšnih cenah in komu so prodajali ta živež. 3.) "Preprečili so vrtnice spekulacije in kopičenje blaga v rokah spekulativov," z drugimi besedami povedano: odvzeli so kmetu vse, kar je pridelal, za njegovo prehrano pa se ne brigajo. To je gotovo močno zadržalo padec življenske ravni po deželi! Pri tem se Kidrič prav po otročje sklicuje na to, da so s tem preprečili tudi inflacijo, saj so znižali obtok denarja za 4 milijarde ali približno 9% celotnega obtoka. Ni nič lažjega kot znižati obtok denarja v socializiranem gospodarstvu. Nažene se državne trgovine in tovarne, da povišajo cene blagu, izkupičke za prodano blago pa porabijo za začasno odplačilo svojih dolgov pri Narodni banki. Ta trik smo poznali že davno pred vojsko!

Danes ni ničesar, kar bi moglo v obrambnem sistemu proti nadaljni sovjetski agresivnosti nadomestiti psihološke in strateške važnosti Titove Jugoslavije. Ni napačna smisla sanjati o "reformah," ki bi jih mogel Tito uvesti. Morala bo prisiljen nekoliko popustiti, da bo mogel zopet angažirati več ljudskih sil sedaj za delo kasneje za borbo, če bo prišlo do napada z vzhoda. Če že ni pustil Stalinu, zakaj naj bi sedaj prepustil svoje mesto drugim?

K izvajanjem dr. Žebota je komentar nepotreben. Zaključki, ki bi jih mogli narediti iz njegovih izjav, so taki, da si jih skoraj ne upamo zapisati. Morala jih bo opisal na kakem drugem mestu dr. Žebot sam. Samo eno misel si dovolimo pripisati. Poleg vojaške in ekonomske pripravljenosti države je za borbo potreben tudi vojak, ki se je pripravljen boriti. Ta pa se je pripravljen boriti samo, če ve, da se bori za sebe, za svojo svobodo, za blagor svoje družine, naroda, države. Sužnji se pa še nikoli v zgodovini niso borili, da bi podaljšali svoje suženjstvo. Na to dejstvo ste, g. Žebot, ob naštevaju "pozitivnih postavk Titove Jugoslavije" pozabili, ker ta postavka je pa negativna.

Kako.

DVA POSTRANCA

Ivan Meštrovič in dr. Čiro Žebot o Titovini

O deklaraciji v Philadelphiji sta se izjavila v časopisih tudi dva postranca (slovenski izraz za outsider).

Hrvat Ivan Meštrovič je poslal New York Timesu izjavo, ki je ta ni priobčil. Priobčil pa jo je Američki hrvatski glasnik od 28. februarja in v izvešču ter prikrojeno titovsko jugoslovansko časopisje. Dopisnik New York Timesa se je zmotil, ker je napačno obveščen navedel med podpisniki tudi Ivana Meštroviča, ki ni bil niti v Philadelphiji, niti ni deklaracije podpisal.

V svoji izjavi pravi Meštrovič med drugim tudi tole:

"Če pustim ob strani načela deklaracije, s katerimi se strinjajo vsi svobodni ljudje, moram izjaviti, da me ni nihče prosil, da jo podpišem. Ne vem, kako je prišlo moje ime med podpisnike. V begunstvu predstavlja Hrvate dr. Maček. Njegov podpis je mogel zadostovati prav tako, kakor je za Slovence podpis dr. Kreka. Čeprav se ne strinjam z ideologijo sedanje jugoslovanske vlade, je Jugoslavija kljub temu moja domovina in sem z njimi, ki se trudijo, da ohranijo njeno neodvisnost od Kominforma. Vsaj v tem je obnašanje vlade v skladu z voljo naroda, ki pričakuje pomoč od zapada."

Razumeli bi, ako bi Meštrovič pojasnil, da izjave ni podpisal. Ne moremo pa razumeti, zakaj je smatral za potrebno svojo izjavo komentirati ter napraviti na eni strani poklon dr. Mačku in dr. Kreku na drugi strani pa sedanjemu komunističnemu režimu. Deklaracija v Philadelphiji se ni v ničemer obregnila ob jugoslovansko neodvisnost. Z zapadne strani je jugoslovanska neodvisnost najmanj ogrožena. To je v zadnjem času že večkrat povedal Tito sam. Zato ni bilo pametnega razloga, da se je v svoji izjavi Meštrovič zavzel za jugoslovansko neodvisnost ter podčrtal, da je obnašanje jugoslovanske vlade vsaj v tem vprašanju v skladu z voljo jugoslovanskih narodov.

Meštrovičevi izjavi podobna je izjava dr. Cirila Žebota, ki jo je priobčil New York Times pod "Pisma Timesu" dne 25. februarja t. l. Žebot piše med drugim: "Nihče ne dvomi, da je Titova Jugoslavija vsaj toliko totalitarizma komunistična država, kakor so kremeljski sateliti. Mogli bi celo trditi, da so se notranje oblike Titovega režima v gotovih

je država odkupila od kmetov komaj eno sedmino tega, kar so pridelali! Kdo naj to verjame? Kdo naj verjame Kidričevim računom?

Kidrič se baha z uspehi v industriji, vendar predlaga podaljšanje "petletke"

Kidrič se potem na dolgo in široko baha z uspehi v industrijski in rudarski produkciji, da je "industrijska proizvodnja dosegla dvig 8.9% v primeri z izpolnitvijo v letu 1949." Trdi, da so povečali industrijsko kapaciteto z novimi in povečanimi starimi tovarnami, da pa ta kapaciteta radi prej omenjenih činiteljev ni mogla biti popolnoma izrabljena, posebno tam, kjer so bile potrebne inozemske surovine.

Glede investicij pa pravi Kidrič, da so v letu 1950 mogli izvršiti od predvidenih 87 milijard dinarjev samo 72 milijard. To pa ga za bodočnost ne skrbi, kajti po petletki je treba to leto investirati le še 53 milijard dinarjev, pa bo dosežena svota, ki jo predvideva cela petletka, namreč 287 milijard. To bodo pa storili lahko, saj so dosedaj vsako leto petletke investirali več, kot znaša ostanek za l. 1951. Čisto brez skrbi pa le ni. Skrbi ga namreč, kako bodo mogli izrabiti kapaciteto teh investicij, saj je uvoz surovin precej negotova stvar in teh potrebuje Jugoslavija zelo veliko. Zato predlaga, kar je edino pametno, da se petletka podaljša za eno leto. V enem letu pa se lahko veliko zgodi. Do tega predloga je moral priti še iz nekega drugega razloga, ki pa nanj samo mimogrede namiguje tu pa tam. Ta razlog se imenuje jugoslovanska vojna industrija. Ko so namreč delali petletko, niso nič računali na lastno vojno industrijo. Mislili so, da bo to oskrbela že bratska pomoč od vzhoda. Še stare predvojne vojne industrije niso pošteno obnovili. Spor z Moskvo jih je pa naučil, kaj se pravi planirati. Znašli so se čez noč, pred vprašanjem, ali naj kupijo orožje na zapadu ali pa naj ga delajo sami. Odločili so se za domačo vojno industrijo, jo začeli na hitro roko planirati, delati za njo investicije, nabavljati surovine in za vse to ni bilo v petletki predvidenega niti počenega groša! Treba je bilo spreminjati in zmanjševati kar za kulisa mi petletko in odščipniti od nje vse, kar je potrebno za vojno industrijo. Pa ne samo to! Veliko tovarn, ki so ostale še v petletki kot civilna industrija, dela dejansko samo za vojaštvo. Tako se sicer lahko prikrije mnogo vojaških izdatkov, toda to je tudi eden izmed vzrokov, zakaj jugoslovanska civilna industrija naredi tako malo blaga za vsakdanje potrebe.

Načrt za leto 1951

Kaj pa misli Kidrič delati v letu 1951? Napoveduje na koncu svojega govora veliko stvari: hoče varčevati in se vojskovati proti razsipanju; noče več investicij "na široko," ampak samo v izbranih industrijskih panogah (izbral jih bo najbrže po pomenu, ki bi ga imeje za oboroževanje); hoče pobijati spekulacijo; posledice suše hoče odpraviti z povečanjem števila kolhozov; hoče nagnati državna posestva in kolhoze, da spravijo več blaga na trg; hoče zboljšati trgovsko organizacijo itd. So samo znane stvari, načrti, ki se ponavljajo vsako leto, četudi morda vsako leto z drugimi besedami. Ker ne spadamo med preroke, pa tudi ne med načrtnike, bi radi samo izrazili željo, da bi nekateri teh načrtov uspešili, v eni ali drugi obliki bodo ljudje v domovini že imeli kako korist od njih.

Ne bo pa morda odveč, ako dodamo tem Kidričevim izjavam še sledeče pripombe:

O čem Kidrič ni govoril? V absolutističnih državah je

marsikaj važnejše to, o čemur ne govorijo. In Kidrič ni govoril o veliko stvareh. Ni več napadal zapadnega sveta. Razumljivo, saj ima tam svoje pribežališče. Napadal pa tudi ni več "stare, gnile" Jugoslavije. Najbrže dobro ve, da bi se s tem doma samo osmešil, zato prepušča ta posel tistim svojim nasprotnikom, ki nočejo več te države. Napadal pa tudi ni več domače reakcije: kolaboracionistov, izdajalcev, belogardistov, klerofašistov in kar še pozna sličnih izrazov komunistični besednjak. Še celo špekulante si je privoščil samo takrat, kadar mu je bilo to potrebno za utemeljitev svoje gospodarske politike. Vse to kaže nato, da ga nekje žuli čevlji. Bomo kmalu videli, kje.

Druga pripomba pa bi bila tale: Jugoslovanska vlada je znižala po Kidričevem pripovedovanju kmetom dajatve za 4 milijarde dinarjev. To je slučajno ravno toliko, za kolikor je prosila v ZDA pomoči in jo tudi dobila. O tem je bil Washington gotovo poučen takrat, ko je Beograd prosil za podporo. Washington je dal to podporo iz usmiljenja do lačnega jugoslovanskega prebivalstva, dasi ravno ni bil prepričan, da bodo te podpore deležni predvsem res lačni ljudje. Poročila, ki prihajajo iz Jugoslavije, pravijo, da

ORODJE V ROKAH BOŽJE PREVIDNOSTI

Ko je bli prerok Daniel v levinjaku, je božja previdnost očito poskrbela zanj. Habakuk je bil tedaj orodje. Ko je nesel kosilo žanjicam na polje iz razvalin Jeruzalema, mu je angel ukazal, da ga nese preroku Danielu v Babilon v levinjak. Ko se je pa prerok Habakuk izgovarjal, da ne ve, kje je levja jama, ker ni bil nikoli v Babilonu, ga je angel prijel za lase in ga s hitrostjo bliska prenesel v Babilon in postavil na rob levinjaka, da je Daniel dobil hrano.

Ali ni naša domovina danes levinjak, v katerem strda tisoče in tisoče poštenih ljudi po ječah, koncentracijskih taboriščih, na prisilnih delih pa tudi po mestih, poglavito zato, ker ne vpijejo s komunistično drhaljo, ker niso voljni laskati Titu, kot je kralj Kir zahteval laskanje od Daniela. In ali nimamo mi tu v svobodi dolžnost in naročilo angela, da kot Habakuk pomagamo? Iz levinjaka ni izhoda. Mi pa imamo od tu vse možnosti, da pomagamo lajšati to veliko bedo in pomanjkanje.

Zaupanje ljudi v božjo pomoč je veliko, dosti večje kot je bilo kdaj. In v nas se oglašava vest, kot je angel spodbujal Habakuka, naj pomagamo. Pa se še premagati izgovarjajo. Ali res ne bo zaleglo nič drugega, kot da jih angel pograbi za lase? Čemu to izgovarjanje, da se malo zasluži, da je treba devati na stran, da je življenje drago itd. Glas vesti kliče, to je naročilo angela in ubogajmo, da bomo zares voljno orodje v rokah božje previdnosti.

Naj trditev o zaupanju dokazuje pismo: "Oboje mi je zelo prav prišlo, zlasti moka še posebej. Potožila sem hčerki, da mi je zmanjkalo moke, da je ne bo niti za 'paket,' da bo že moral ljubi Bog poskrbeti zanj. In še isti dan sem dobila nakazilo za Vašo pošiljko. Resnično sem bila zelo vesela." — "Moj mož je še vedno na 'oddihu.' Zdrav je in dobro se drži. Kar ponosna sem nanj." — Kaj pomeni v tem pismu "oddih," veste: je ča, ker je mož zaprt in pakete je treba pošiljati tem siromakom, ki jih res moremo blagrovati: Blagor njim, ki zaradi pravice trpe preganjanje, ker njihove je nebeški raj.

Pa naj prinesem še iz drugega pisma dokaz, kako ljudje zapujejo v božjo pomoč: "Po drugi strani pa čeprav nimam pla-

je dvom o pravilni razdelitvi podpore zelo upravičen. Ne deli se živež pod vidikom potrebnoosti, ampak pod vidikom narodne obrambe: čim manj je kdo potreben za narodno obrambo, tem manj dobi, pa naj bo še tako lačen in potreben. Od tega načela naredijo tu pa tam izjeme, ki jih rabijo za propagando doma in na tujem. ZDA proti tej taktiki in temu načelu tudi ne morejo ničesar, saj so dale podporo predvsem tudi radi Titovih 30 divizij. Vse skupaj je torej čudna mešanica karitativnih vidikov in vojaškega oportunitizma, samo političnega cilja v tej mešanici ni nobenega. In ravno ta bi bil potreben. Ali ne bi bilo bolje reči Beogradu tole: Jugoslovanski kmetje vam radi suše ne bodo mogli oddati deželnih pridelkov za tistih 14 milijard, ki jih zahtevate od njih. Mi hočemo vskočiti zanje in vam predlagamo, da za leto dni ustavite vse obvezne oddaje, mi pa vam damo denarja za toliko blaga, kolikor bi ga vi dobili od kmetov. ZDA bi seveda morale dati Titu precej več podpore, toda nad 13 milijonov jugoslovanskih kmetov bi vedelo, kdo jih je za eno leto osvobodil vseh obveznih oddaj, in to bi bil politični kapital neprecenljive vrednosti.

še in nobenih gotovih dohodkov, mi nikoli nič ne manjka. Prav ko mi zmanjka n.p.r. sladkorja, tisti dan pride nepričakovano od drugod drugi. In tudi ne prej in ne pozno. Moja nedeljska kava isto. Zdaj imamo dovoljenje, da smemo za binacijo in trinacijo tri ure pred mašo kaj jesti, eno uro prej pa pitj kavo ali čaj ali kakao. In Bog poseže v drugo državo po dobrotno roko, da jo dobimo in imamo. Drugače bi težko zdržali. Proti večeru, ko bi pri zadnji, tretji službi božji moral dati od sebe največ moči, ker pride največ ljudi (čez dan posebno dopoldne so zaposleni) pa si brez tega dovoljenja je precej občutabel." — Vidite, to piše duhovnik, ki ima naporno delo, saj mora imeti trikrat službo božjo, vselej na drugem kraju. Kako naj bi izdržal pri tretjem govoru, če ne bi dobil vsaj malo poživil!

Nič ne opesajamo in nič ne omahujemo v svojih dobrih delih! Čim večja je stiska, tem bolj moramo pomnožiti svoje delo za pomoč žrtvam v levinjaku. Poslušajmo glas vesti in bodimo voljno orodje božje previdnosti, ki nas je ravno zato pripeljala semkaj v deželo, kjer se res dobro zasluži in kjer se da po ceni živeti, da moremo temveč pomagati domovini, vsem ponižanim in zatiranim pod bičem nečloveškega komunizma. Če drugi mislijo, da bodo pomagali s politiko, mi vztrajajmo pri dobrih delih svojcem, znancem, prijateljem, vsem ubogim in zatiranim žrtvam komunizma. Izpolnimo svoje poslanstvo, ki smo ga prejeli, ko nas je božja previdnost pripeljala v deželo. odkoder je pomoč najlažja in najcenejša.

Drobne iz domovine

Potovanje Milovana Djilasa v Anglijo je bilo čisto navadno varanje Zahoda. Djilas spada med strogo pravoverne komuniste, ki jim je pot na desno nemogoča, preveč so zatelebani v svoj marksistični evangelij.

Slovenska izseljeniška matica naj bi bila po poročilu iz Ljubljane le organ Titove obveščevalne službe. V Združenih državah se niti te mreže stekajo v rokah nekega Trampusa in nekega Dolenca, v Argentini pa v rokah tov. Žagarja, trg. atašeja Titovine.

Ali se bo Tito obrnil na desno?

V februarški številki "The American Legion" je izšel zanimiv članek izpod peresa H. V. Kaltenborna, znanega ameriškega komentatorja. Njegov opis političnih in gospodarskih razmer v Jugoslaviji je tako zanimiv in izčrpen, posebno ker jih stalno merja z razmerami v Sovjetski zvezi, da ga v prevodu prinasamo našim čitateljem.

Maršal Tito in njegovi jugoslovanski komunisti bi radi jedli komunistični kruh, ki bi ga plačali s posojili kapitalistov. Jugoslovanski komunistični voditelji obsojajo kapitalizem, a rabijo nujno kapitalistične dolarje.

Ta dilema, pred katero stoji Jugoslavija, odkar je pred dve letoma Tito prelomil s Stalinom, je omamila zapadni svet. Pot, ki jo je Tito ubral, utegne postati usodna za poraz ali zmako komunistične ideologije.

Zadnje poletje sem potoval v Jugoslavijo. Razpel sem vse mreže, da bi si zagotovil razgovor z maršalom Titom. Enourni razgovor z maršalom Titom in 14 dnevno bivanje v Jugoslaviji sta postala višek mojega 50 letnega časnikarskega in radijskega poročanja preko celega sveta.

Jugoslovanski voditelji so iskreni komunisti

Tudi danes so jugoslovanski voditelji najmanj tako iskreni in lojalni komunisti, kakor so oni, ki sem jih našel v Rusiji ali kjerkoli drugje. Ne kažejo zanimanja za kapitalistično gospodarstvo Združenih držav, ki je produciralo med drugim tudi najboljše poljedelske stroje na svetu. Želeli bi imeti nekaj takih poljedelskih strojev v Jugoslaviji, kjer je poletna suša povzročila kritično pomanjkanje živil. To pomanjkanje je tako kritično, da je Jugoslavija, ki je redno vsako leto izvozila tisoče ton žita, prisiljena uvoziti ogromne količine živil, da prehrani svoje ljudstvo in svoje prašiče. Poslanik Združenih držav Allen poroča, da je stanje prehrane ostalo kritično. Obroki kruha so bili znižani.

Titovi notranje politični ukrepi kažejo enako resne napore za ureditev komunistične države po strogem vzorcu Marksove ideologije, kakor sem jim bil priča v prvih dneh Sovjetske zveze. Komunistični doktrinarci vodijo notranjo politiko v obeh državah. Med tem ko služi ruski komunizem cilju osvojitve sveta pod vrhovnim vodstvom Kominforma, je jugoslovanski komunizem neodvisen in strogo nacionalen. Med Titom in Stalinom vlada globoko sovraštvo, ki ne kaže nobenih znakov, da bi popustilo. Odpotval sem globoko prepričan, da je nasprotstvo med Sovjeti in Jugoslavijo tako temeljito, da je nepopravljivo.

Tito med dvema stoloma

Maršal Tito poskuša krmariti med obema svetovnjima silama Rusijo in Združenimi državami tako, da ne bi izzval enega in si napravil za nasprotnika drugega. Ko sem pred par tedni govoril s njim, mi je rekel, da se kot "pošteni voditelj neodvisne komunistične države" ne bo mogel priključiti nobeni skupini kapitalističnih sil, da bi premagal drugo komunistično silo. Tito obsoja agresijo. Tito trdi, da je Jugoslavija lojalni član Zdr. narodov. Tito celo priznava, da bo njegov prvi korak, če bodo Jugoslavijo napadli njeni komunistični sosed, poziv na Zdr. narode za pomoč. Toda Tito neče priznati, da ni nobene logike, ko noče podpirati odpora Združenih narodov proti agresiji v Koreji in ko hoče apelirati na Zdr. narode za pomoč v primeru, da bi bila Jugoslavija napadena. Svoje obnašanje razlaga tako, da ne more storiti ničesar, kar bi moglo izzvati Sovjetsko zvezo. Tito mi je rekel: "Naš položaj je delikaten. Ne smemo storiti ničesar, kar bi jim moglo

služiti za izgovor, da nas napadajo komunisti bi radi jedli komunistični kruh, ki bi ga plačali s posojili kapitalistov. Jugoslovanski komunistični voditelji obsojajo kapitalizem, a rabijo nujno kapitalistične dolarje.

Jugoslovanska dilema je pa taka: Tito je zagrizen komunist in je odločen delati po naukih Marksa in Lenina. S posebnim povdorkom mi je rekel, da je njegova vrsta komunizma "edini čisti komunizem". On misli, da je Stalin pokvaril komunistični nauk. Z vmemo hoče držati svoje stališče, stališče komunističnega voditelja, ki se ni odaljil od strankarske linije Marksa in Lenina.

Tito mi je rekel: "Stalin je zapustil komunizem. V Rusiji ni pravega socializma. Tam imajo svoj posebni državni kapitalizem."

Vprašal sem ga, kaj misli o angleških socialistih. Odgovoril mi je: "Oni niso niti marksisti. Angleška socialistična stranka je na vladi, podpržala je nekaj stvari, toda privatni kapitalizem še naprej cvete. Tega ni mogoče imenovati socializem."

Marks in Lenin sta naučila Tita, da sta komunizem in kapitalizem nespravljiva nasprotnika. Zdi se mi, da Tito sedaj verjame, da bi mogla oba sistema živeti skupaj v svetu, ko že ne moreta v eni državi. Ko sem mu citiral znani Leninov izrek, da bo moral en sistem uničiti drugega, je osporaval točnost mojega citata in povdaril, da ni nobenega razloga, zakaj ne bi mogla oba sistema še naprej živeti skupaj, ko sta že dosedaj obstajala drug poleg drugega. Nato je dodal, da nima nobene namere, izvažati komunizma.

Tito ve, da je državna neodvisnost Jugoslavije odvisna od gospodarske in vojaške pomoči kapitalističnih demokracij. Tito ne misli storiti ničesar, kar bi moglo otežkočiti sprejem te pomoči. Zdi se mi pa, da se bo moral maršal Tito kmalu naučiti, da ne more igrati vloge nepodkupljivega komunističnega voditelja, med tem ko je odvisen od gospodarske in vojaške pomoči kapitalističnega sveta. Tito je oboje: iskren jugoslov. patriot in zagrizen komunist. — Kaj bo storil, ko bo stal pred izborom: služiti praktičnim koristim svoje domovine ali pa ostati zvest komunistični ideologiji? Težko je verjeti, da ne bo stal prav kmalu pred to težko izbiro. — Vsa jugoslovanska glašovanja in vzdžanja od glašovanja v Združenih narodih so najboljši dokaz Titove dileme.

Titovina je podobna Sovjetiji iz leta 1926

Letošnje poletje sem napravil svojo prvo ekskurzijo po Jugoslaviji. Ni bilo dolgo, ko sem čutil, da sem nekaj takega že videl. Ugotovil sem, da so med Jugoslavijo iz leta 1950 in Sovj. Rusijo iz leta 1926 neštete podobnosti. Obe sta bili novi komunistični državi na približno enaki stopnji razvoja. To mi je bilo očito iz tega, kar sem videl in iz tega, kar je odsevalo iz njihovih razgovorov z vodilnimi komunisti. Na zunaj prevladuje ista umazanost, siromaštvo, pomanjkanje in znižanje življenjskega standarda ljudstva na najnižji skupni imenovalec.

Meni in ženi so nakazali sobo v nekakjem dobrem, sedaj pa propadajočem, hotelu "Moskva" v Beogradu. Nisva si mogla sama izbrati stanovanja. Nakazal na-

ma ga je "Putnik", vladna potovalna agencija, ki ureja vse potovalne posle za domačine in tujce. Tujih potnikov je relativno malo. Kljub temu so hoteli v vsakem večjem mestu vedno polni. Kakor vsi hoteli v Jugoslaviji, je tudi hotel Moskva v državnih rokah. Zdi se mi, da se malo brigajo za upravo, popravila in udobnosti. Razen zajtrka s kavo in črnim kruhom v hotelu ne moreš dobiti drugih obedov. Na obede so nas poslali v hotel "Majestic", ki je v bližini. Jugoslovanski hoteli ne konkurirajo drug z drugim in tudi ne obratujejo za dobiček. Vlada skrbi za vse izgube. Oprema, pohištvo in napeljave so navadno prav tako zanemarjene in pokvarjene kakor v Sovjetski Rusiji. Skoraj nobena stvar ne funkcionira v redu. Pohištvo, ostanek nekdanje veličine kapitalističnih časov, kaže znake brezbrbrižne uporabe.

Nakazali so nama sobo s kopalnico. Prha ni funkcionirala, kad pa ni imela zapiraka. Postelje so krasno izrezljane — vzmeti so pa pokvarjene. Rjuhe so porumenele od starosti in slabe-ga mila.

Na splošno so ljudje v Beogradu na ulici revno oblečeni. Dobra in zlikana obleka je najboljši znak tujca. Najboljše so še oblečeni kmetje, ki pridejo v Beograd prodajat kokoši in jajca. Mnogi od njih nosijo tradicionalno, srbsko nošo iz domače volne in črne, v kolenih in mečih tesne, vrečaste balkanske hlače, malo belo kapico na glavi in doma narejene, usnjate in v prstih zavihane opanke.

Potrošnega blaga ni

Skoro vse trgovine so prazne. Potrošnega blaga ni. V Jugoslaviji primanjkuje prav za prav vsega. Vladna propaganda je skoro edina stvar, ki jo imajo izložena okna v izobilju. Zalo-gene komunistične literature, raznih knjig in brošur so natrpne. Neke trgovine imajo slabo bombazno blago in čevlje za prodajo, nimajo pa kuhinjske posode in hišnega orodja. Prazne konzervne škatle, ki so jim ostale še od UNRRine pomoči, so ohranili in spremenili v kuhinjsko posodo. Neki mož mi je ponosno kazal ponev, ki jo je strokovnjak napravil iz dveh praznih mesnih konzervnih škatelj. Par trgovin oskrbuje z živili izključno tujce. Te trgovine razstavljajo krasne, na roko delane čipke in ljubke, tradicionalne, na roko izdelane vezanine, po katerih so Jugoslavlani stoletja znani. Ročno izdelano posodo, par usnjenih torbic in torb in pisane bluze tudi ponujajo v nakup. Cene so pretirane tudi za kapitalistične Amerikance. Uradni kurz je 50 dinarjev za en dolar. Kolodvorska menjalnica v Zuerichu pa mi je izplačala 500 dinarjev za en dolar. Seveda je na mejah stroga kontrola nad devizami. Turisti ne morejo prinesiti s seboj več kot 1000 dinarjev. Vsakodnevni predmeti, kakor igle za šivanje in britvice za raz-ziranje, za katere se nam je samo po sebi razumljivo zdelo, da jih bodo imeli, so za Jugoslavlance zaklad. Ko je dala moja žena oni ženski, ki nama je pospravljala v hotelu, zavitek igel, je jokala in poljubovala njeno roko. "To je najbolj čudovito darilo, ki mi ga je kdo kdaj dal", je rekla, "sedaj jih bom lahko dala par moji materi in sestri. Živita v mali vasi. V celi vasi imajo samo eno iglo, ki si jo drug drugemu posojajo."

Britvice so tudi več vredne kot denar. Natakari so neizrečeno bolj hvaležni za eno britvico kakor pa za še bolj odlično napitnino. Spoznal sem beograjskega sodnika. Povedal mi je, da ima še vedno britvico, ki jo je dobil iz UNRR-ine pomoči. Vsak dan jo nanovo naostrja na

zlomljenem kosu stekla. Bil je blažen, ko sem mu podaril nekaj novih ameriških britvic.

Ko je bila meja odprta

Ko sem bil v Jugoslaviji, je napravila vlada interesanten poskus. Neko nedeljo v avgustu je vlada odprla obmejne bloke na italijansko jugoslovanski meji pri Tržiču in dovoila ljudem, da so smeli preko na obisk k prijateljem ter znancem. Ko so blok odprli, je vdrla velika množica ljudi preko meje iz Jugoslavije v Italijo. Nekaj policajev so v navalu prevrnili. Ti niso mogli nikogar zapisati. V obmejnih krajih Trsta in Italije je bilo ta dan divje nakupovanje blaga in drugih potrošnih stvari vsake vrste. Trgovine so v eni uri vse razprodale. Nekaj mladih Jugoslovancev, kakih 50 po številu, se ni več vrnilo v svojo domovino. Tisti, ki so se vrnili, so pripovedovali neverjetne stvari o tem, koliko boljše je v kapitalističnem svetu. Od tega časa naprej so jugoslovanske meje zopet tesno zaprte. Noben Jugoslovane ne dobi dovoljenja, da bi šel iz države. Celotno ameriški državljani jugoslovanskega porekla morajo čakati dolgo dobo na vizum, nekateri ga ne bodo nikoli dobili. Ameriško poslaništvo vodi že dolgo borbo, da bi jim pomagalo, a brez uspeha.

Prehrana

Živila so bila v Jugoslaviji že v poletju redka, še bolj bodo v bodočih mesecih. Zaradi hude suše je bila žetev žita za eno četrtno in koruze za polovico manjša. Zaradi slabe prehrane je tudi tuberkuloza zelo razvita. V Beogradu kupujejo maloštevilni ameriški državljani hrano v magacinu ameriškega poslaništva. Po nekaj dnevih okrnjene jugoslovanske dijetle ob neokrnjenih cenah sta mi ameriška konzervirana tuna in konzervirani grah dišala kot kaka pojedina. Živila prodajajo Jugoslovonom po različnih cenah. Cena je odvisna od vrste posla in od kategorije, kateri kdo pripada. Vojaški in tovarniški delavci lahko kupujejo blago za mnogo nižjo ceno kot uradniki in ljudje nad 65 let stari. Komunistična država nima milosti za starce in betežne judil. Država skrbi za vsakogar teoretično, toda starejša generacija prejšnjega boljšega in srednjega razreda je bila prva izpropana in je sedaj žalostno zapostavljena.

(Dalje prihodnjik)

Drobne iz domovine

Pomoč, ki jo pošilja CARE v Jugoslavijo, služi v prvi vrsti utrjevanju KP. Politični nasprotniki režima podpore niso deležni. Precejšen del pošiljk hrane gre v vojaška skladišča.

V procesu proti bivšim politikom v Beogradu so omenjali tudi pokojnega senatorja F. Smodeja. Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da on pri tej stvari ni sodeloval.

22. avg. preteklega leta se je v Vrhu smrtno ponesrečil jugoslovanski državni prvak v jadralnem letalstvu Slovenec Milan Borišek. Sedaj je prišlo na dan, da so njegovo smrt zagrešili njegovi lastni tovariši in sodelavci iz nevoščljivosti.

Jerina, tajnik KP v Mariboru je ustanovil lansko leto "Klub popkov," ki je uganjal razne orgije in nečednosti po pohorskih kočah in domovih. (Plese v "Evinih kostumih" in temu slično.) Ko je prišla cela zadeva v javnost, so Jerino odstavili. Listi o dogodkih seveda niso nič poročali, le Jerina je odšel v Zagreb študirat kemijo.

Kraške jame urejajo kot vojaška skladišča in zavetišča. Na Dolenjskem sta posebno znani ena pri Birčni vasi in druga pri Gotenici na Kočevskem.

Po celi Jugoslaviji se vrše velike vojaške vaje in vaje iz protiletalski zaščite. V Ljubljani se je taka vaja vršila 25. februarja.

SIMONČIČ MAKŠ

Galicija

SPOMINI PADLEGA VOJAKA

V tem hipu sem zaslišal, kako je nekaj počilo in videl to mrho pijano, kako je držala v roki tisti svoj krepolec, iz katerega se je še kadilo. Zraven pa se je drl nad nekom, kot da je ponorel. Pa nisem razen besede — Dieb — ničesar razumel, ker je vpil po nemško, samo videl sem, kako je potem skočil proti Štruklju in je ta padel pred njim na kolena ter ga nekaj prosil z povzdignjenima rokama. On ti je pa zopet spalil tistega svojega vraga in videl sem, kako se je prijel Štrukelj za desno uho in imel v hipu vso roko krvavo. Ni nisem vedel, kaj se godi z menoj. Bil sem kakor neumen. Kar čez voz sem skočil in vpil Štruklju, naj boži. Pa ni. Skoro gotovo me ni slišal ali pa je bil že čisto ob pamet. Samo od svojih otročajeve je nekaj govoril in od svoje žene in prosil, prosil...

Strgleni so med pripovedovanjem nevdržno lile debele solze po umazanih, shušanih licih in usta so se mu tresla, da sem ves v strahu mislil: zdaj — zdaj začne vekati. A se je vseeno ppremagal. Ko si je z rokama otrl solze in obrisal nos, je dosti mirneje zopet nadaljeval:

“Pa revežu vse prošnje niso pomagale. Videl sem, kako mu je nastavljal cev. Prav suval ga je ž njo v čelo, ti pravim, kaj ti od pijanosti se je tako tresel, da je komaj stal na nogah. In šele potem, ko je že sprožil in se je štrukelj valjal po tleh, sem videl onega drugega, ki je že ležal mrtev, skoraj prav meni pod nogami, tako, da sem mu že skoraj stal na glavi, toda ga v strahu prej še opazil nisem. O Štruklju trdijo nekateri, da ni bil takoj mrtev in da ga je usmrtil pravzaprav neki feldbebel, toda sam tega nisem videl. Vem samo, da sem potem nekaj kričal. Mislim, da sem klical alj kaj, saj v takšnih trenutkih človek popolnoma zdivia. Potem so me drugi porinili v stran, kar je bilo popolnoma pametno, ker drugače bi se morebiti še meni kaj podobnega zgodilo, kakor se je onima dveh.”

“Ali ni bilo nikjer nobenega višjega častnika, ki bi bil vso stvar preprečil,” ga vprašam.

“Seveda so bili. Pa še koliko jih je bilo. Še celo oberst Zahradniczek in tisti mali, debeli general, ki je naš brigadir, sta bila poleg. A ni nihče niti prista zganil.”

“Ves,” mi pravi potem hitro, kot da je to, kar mi hoče povedati, posebne važnosti, “četudi sem miren in storim nerad komu kaj zalega, tisto pa vseeno rečem...”

Ne! Vame ne bi kar tako streljal. Pa še po nedolžnem, kot na Štruklja in onega drugega. Tisto pa ne. Če bi že prišlo do tega, potem je pač vse-

eno. Bog bi mi gotovo odpustil... Če bi se mi torej primerilo kaj podobnega, potem bi padel na vsak način, — najprej on, potem šele jaz.”

Skoraj v tem trenutku zaslišim za seboj glasno govorjenje. Stotnik Dobnik stoji pred našim starim in mu nekaj živahno pripoveduje. Z roko kaže v dolino. Tudi jaz pogledam, a ne opazim ničesar vznemirljivega.

A ne utegnemo premissljevati. Nekaj hitrih povelj in že stojimo vsi na robu gozda, kjer čakamo nadaljnih ukazov.

Spodaj pod nami, tam, kjer se začena na naši strani polje, se plazijo od leve strani sključene postave. Vedno več jih je, vedno več, kot bi lezli iz zemlje.

“Saj to so vendar naši!” vzklikne nekdo.

Res so naši. Črnovojnikji so. Lahko jih je spoznati, ker imajo na puškah nasajena dolga, široka bodala, ki nam jih je ba je poslala Nemčija. Po eni strani so ta bodala zobčasta, podobna žagi. — Počasi se plazijo in vlečejo v dolgo, tu in tam pretirano, črto.

Za to prvo črto se plazijo druga, za njo zopet tretja in zdajci se začne naenkrat vse pomikati nekam naprej; tiho sicer, za nas popolnoma neslišno, a vendar se nam zdi, kakor da je v hipu vse okoli nas polno nekakšnega pridušenega, mrzličnega življenja.

“Naprej! — Vsak skušaj, če le moreš, neopaženo doseči ravnilo!”

Lahko je reči: “Neopaženo!” A kako to napraviti, je drugo vprašanje. Vzdolž vsega hriba, ki je precej napet, nobenega grmičevja ali drugega kritja. Vse prazno, kot bi hodil po strehi brez dimnikov.

Počasi se odtrgamo od gozda. Nekaj časa stopamo popolnoma malomarno navzdol. Tiho to motijo samo naši koraki. Ze smo skoro v dolini.

Nenadoma pred nami preglušujoče zagrmijo. Na nas se vsujejo krogle, gosto ko toča. Začnemo teči. Še nekaj skokov — in krogle brenče čez nas.

“Salamihensko se jim je pa mudilo,” zarezgeče Skočir, ko se po trebuhu plazijo mimo mene.

“Pa kje tičijo mrčine, da jih ni videti?” vprašuje Manfreda. “Ko smo sedeli v gozdu, sem ves čas zijal v dolino, da bi bil kmalu oči izgubil, pa nisem opazil ničesar sumljivega.”

“Še prekmalu nam bodo sedeli na grbi,” zarezgeče Skočir, ko se po trebuhu plazijo mimo mene.

Nadalnje besede mu preglušijo grozovito kričanje in skoraj nečloveško rjojenje, s katerim je v hipu napolnjeno vse ozračje. Pred nami, na naši desni in levi vzvalovi v hipu vsa ravan, kakor vzbujena iz spanja.

“Kvišku!”

Vstanemo in se zaženemo naprej. Povelja švigajo sem in tja, a jih v splošnem hrupu ne razumemo. Okoli nas je vse živo. Žvižga in sika nam okoli ušes, brni in šumi nam mimo glav kakor roji bučel.

“Jezus!”

Na moji desni zakrili nekdo z rokami in telebne na tla.

Vsi tiščimo glave med rame, na kot da smo tako bolj varni, in drvim naprej. Vedno naprej.

Vse močnejše tuli planjava in vse gosteje in gosteje se vsipa svinec na nas od vseh strani.

Obstojim za hip, kajti čutim, da mi pohaja sapa.

(Dalje prihodnjic).

1951 MARCH 1951						
Sa	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

MAREC

30. — Johnny Pecon & Lou Trebar, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

31. — Danica št. 11 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

APRIL

7. — Starejši člani dr. sv. Vida št. 25 KSKJ priredijo ples in domačo zabavo v dvorani šole sv. Vida.

7. — Društvo sv. Cecilija št. 37 SDZ, proslava 25 letnice s plesom v avditoriju SND na St. Clair Ave.

8. — Glasbena Matica, koncert v avditoriju SND na St. Clair Ave.

13. — St. Paul's Church Bowlers, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

22. — Pomladi koncert pevskega društva “Adria” v AJC, Recher Ave.

27. — Golden Gophers Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

28. — Martha Washington št. 38 SDZ, proslava 25 letnice s plesom v avditoriju SND na St. Clair Ave.

MAJ

5. — Društvo sv. Ana št. 4 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

6. — Koncert Pevskega zbora Triglav v Sachsenheimu, 7001 Denison Ave. Po koncertu zabava v DZS, 6818 Denison Ave.

6. — Koncert pevskega zbora “Triglav” v Domu zahodnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

12. — Društvo sv. Katarina št. 29 ZSZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

19. — Društvo sv. Cirila in Metoda priredi zabavo v dvorani SND na St. Clair Ave. Igra Pecon-Trebar okrester.

27. — Mladinski zbor fare sv. Lovrenca priredi pod vodstvom g. Ivana Zormana v cerkveni dvorani koncert.

JULIJ

29. — Gospodinjski klub Slovenske delavske dvorane iz 10814 Prince Ave. priredi svoj letni piknik v Slovenskem domu na 6818 Denison Ave.

AVGUST

19. — Vrtina veselica pevskega zbora “Triglav” v Domu zahodnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

DECEMBER

1. — Društvo “Napredek” št. 132 ABZ praznuje 30-letnico svojega obstoja.

M. SKERBEC:

SV. GREGOR v krvavi zarji

(Nadaljevanje)

Bilo je spomladi 1942. V žigmaricah se je ta čas nahajala skupina ciganov, vseh skupaj je bilo 24 oseb, moških, ženskih in otrok. Tja pride tudi komunistična tolpa in odvede vso cigansko skupino k Boncarju. Tam so vse te reveže, do zadnjega, moške, ženske, deco, dojenčke, vse kruto pobili in pokopali!

Podobno se je zgodilo tudi z neko drugo cigansko skupino nekje pod Krimom!

Ta pokolj, brez vsake sodbe, umor ljudi, ki niso ničesar zgrešili, je napravil na vso okolico strahoten utis.

Pod Boncarjem so mučili in ubili Kozinčevega Franceta iz Zapotoka, ki je bil najbolj ugleđen in vpliven fant v vsej sodražki okolici.

V Zapotoku so na to umorili vso ugledno in krščansko družino Kozinovo.

Približno isti čas tudi učiteljico Novakovo Ivančo iz Sodražice.

Vsi ti poboji so vzbudili strah in preplah po vseh Slemenih!

Komunistična vlada

Bilo je v majniku Gospodovega leta 1942. V župni cerkvi pri Sv. Gregorju se je ravno vršila žmarnična pobožnost, ko je prišla v vas vojska O. F. — Osvobodilne fronte in “zasedla” “zmagoslavno” Sv. Gregor. Zastavonoša je na fizičlovi prekli nosil raztrgano in umazano cunjno, ki naj bi bila zastava! Za njim je jahal en orožnik na konju, sledili sta dve razkuštrani in smrdeči partizanki z bajonetom za pasom in 7 moških s puško na rami.

Komunistični list “Slovenski Poročevalec” je z debelimi črkami javljal, da je hrabra partizanska vojska zasedla najhujšo trdnjavo in za O. F. gibanje važno postojanko Sv. Gregor. Seveda so naivni Angleži in Amerikanci verjeli temu bobnanju, kakor da je partizanska vojska dosegla veliko zmago!

Pri Oblakovih so naročili za vso to vojsko zajtrk, ki so ga pa na to plačali na ta način, da so zopet vso hišo in trgovino izropali v “korist naroda,” kot so rekli. Na dveh težko obloženih vozeh so vse odpeljali na to v gmajno.

Ob tej priliki so komunisti proglasili Sv. Gregor in okolico za “osvojenno ozemlje,” prepo-

Posebna zmes naravnih korenin, zelišč in cvetja

TRINERJEVO GRENKO VINO

Kalčno želodčno odvajalno zdravilo bi se moglo primerjati Trinerju za točno pomoč proti zaprtosti in nje simptomom!

Vedel tega, ker Triner je posebna zmes naravnih korenin, zelišč in cvetja. Razlog temu je, da že od leta 1887 Triner pomaga neprijetnim simptomom zaprtice, glavobola, nervoznosti, neredu želodca, neprevarnosti, plinu, vrdganju, zgubi spanca in apetita.

Nekajite trpeti! Vzemite Trinerja! Vživajte njegovo dobroto, počutite se boste in izgledali boljše! Nabavite steklenico Trinerja še danes!

POSILJITE KUPON DANES!

Joseph Triner Corp.
4033 W. Fillmore - Chicago, Ill.
Prosim pošljite mi... velikih 18 oz. steklenico Trinerjevega grenkega vina, za kar prilagam \$1.50 za vsako steklenico, poštnina plačana.
IME _____
NASLOV _____
MESTO IN DRŽAVA _____

vedali so vsako pot iz vasi brez posebnega dovoljenja njih komande, za vsak najmanjši prestopki proti O. F. so proglasili smrtno kazen.

Moški so se poskrili kje v goščavah v okolici, ali pa so zbežali v Velike Lašce, Ortenek ali v Sodražico, kjer so bile močne italijanske postojanke, zavaranje okrog in okrog kraja z bo-dečo žico.

Komunisti pa so igrali vlogo v “osvojenem ozemlju” in v “svobodni” republiki! Toda to je bila prava hudičeva svoboda! Svobodno so njih strgane tolpe kradle, plenile: živino, živež, obleko, kratko vse, kar so potrebovali v goščavah.

(Dalje prihodnjic).

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogel St. Clair Ave. in E. 6818

PRESTAVE

iz slovenskega, hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika na angleško ali obratno iz angleškega v katerega teh jezikov, izvrši

Dr. Ivo Cerne
1058 E. 62nd Street
Cleveland 3, Ohio

Dogovorno po ugodni ceni. Pošljite listine na gornji naslov ali pa na Ameriško Domovino, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

Puščavska dvojica — Nancy, 22 let stara dvogrbna kamela v živalskem vrtu v San Franciscu kaže svojemu komaj nekaj ur staremu mladiču, kako naj se postavi pred foto-grafskim aparatom. Kot vidite, je mladič precej odprte glave. Pesek na tleh spominja obe živali na njuno puščavsko domovino.

Moški dobijo delo

CADILLAC

Motor Car

Division
General Motors Corp.

Cleveland

Tank Plant

6200 Riverside Drive

Cleveland 11, Ohio

MACHINE REPAIR

MACHINISTS

TOOL ROOM

MACHINISTS

6 dni na teden

PLAČA OD URE

Employment urad odprt

od ponedeljka do petka

od 8 A.M. do 9 P.M.

Prinesite dokaz o

državljanstvu (57)

SHEET

METAL

WORKERS

For Industrial

Sheet Metal

Obrambno delo

50 ur na teden

Plača od ure

Vprašajte za Mr. Kassor

THE FOUNDRY

EQUIPMENT CO.

1831 Columbus Rd.

(Med W. 25 St. Market in

staro Erie R.R. postajo)

(57)

Ženske dobijo delo

Delo dobi prodajalka

Sprejme se prodajalko; iz-

kušnje nepotrebne. Delo 8 ur

na dan. Jako ugodni delovni

pogoji. Vprašajte

Koby Photo Supply Co.

3240 Superior Ave. (56)

MALI OGLASI

Papirar!

Kdor želi papirati, naj se

zglasi na naslovu

John Petchauer

6615 Bonna Ave.

—(57)

Ženitna ponudba

Prileten vdovec, pošten.

mirnega značaja, čedne po-

stave, ima stalno delo z nekaj

prihranki, se želi seznaniti z

Slovenko v starosti nad 40 let.

Katero veseli, naj pusti svoj

naslov pod šifro “No. 1050” v

uradu tega lista. Tajnost je

strogo zadržana.

Ženitna ponudba

Sem samski, star 55 let,

ameriški veteran poljske na-

rodnosti, katoličan, ki lastu-

jem svojo popravilnico čev-

ljev. Par tisočakov sem pri-

hranil z namenom, da si kupi-

mo lasten dom. Zelim se se-

znati s pošteno Slovenko do

45 let starosti. Katero bi ve-

selilo živeti z menoj v sončni

Floridi, naj mi piše. Slike se

izmenjajo. Pisma ostanejo

strogo tajna.

Joseph Zielinski,

706 N. E. 1st Ave.,

Miami, Florida.

Umetna gnojila

in vsakovrstna semena

ORODJE, BARVE, PLUMBARŠKE

POTREBŠČINE, KLJUČE, ELEK-

TRICNE POTREBŠČINE

ST. CLAIR HARDWARE

7014 St. Clair Ave.

Tel. UT 1-6928

Laddie Pujdar Joe Vertocni

(57)

Ali ste prehlajeni?

Pri nas imamo izborna zdravila, da

vam ustavi kašelj in prehlad. Pridite

tako, ko čutite prehlad.

Mandel Drug

15702 WATERLOO RD.

Moški dobijo delo

TAPCO

Ima dela odprta na sledeče:

TOOLROOM MACHINISTS

TURRET LATHE
OPERATORSMILLING MACHINE
OPERATORS

SURFACE GRINDERS

TOOL GRINDERS

FORGING PRESS

OPERATORS

Dobra plača od ure in idealni

delavni pogoji.

Morate biti pripravljeni delati

vsak shift

prinesite izkazilo o

državljanstvu

Employment urad odprt vsak

dan od 8 A.M. do 5 P.M.

V soboto od 8 A.M. do opoldne

THOMPSON

PRODUCTS, Inc.

23555 Euclid Ave.

(56)

"OLIVER"

(Bivša The Cleveland

Tractor Co.)

TOOL MAKERS

DIE MAKERS

Charles Dickens:

Velika pričakovanja

Natakar se je vidno začudil in porabil prvo priliko, da je pred- ma porinil zamazan star izvod krajevnega časopisa, tako da sem postal nanj pozoren. Vzel sem ga v roke in bral takle čla- nek:

"Gotovo bo naše bralce vsaj malo zanimalo, če izvedo, v zve- zi z romantičnim podvigom mla- dega rokodelca v železni obrti v naši sosesčini (mimogrede: kako imenitna snov za čarob- no pero našega še vse premalo

29. poglavje
Zgodaj zjutraj sem bil že na nogah in zunaj. Ker je bilo še prezgodaj, da bi odšel k Miss Havisham, sem pohajkoval na- okoli na tisti strani mesta, kjer je bila hiša Miss Havisham — ki pa ni bila stran Joetova, k njemu lahko grem še jutri — zraven pa mislil na svojo pokroviteljico in si v čudovitih barvah slikal načrte, ki mi jih pripravljala.

Posvojila je Estello, skoraj po- svojila mene, torej naju hoče spraviti skupaj, drugače si tega ni mogoče razlagati. Mene je določila za to, da obnovim za- puščeno hišo, spustim sončno svetlobo v temne sobe, spet po- ženem ure in razžarim mrzla srca, odstranim pajčevine, uni- čim vso golazen — skratka, izvr- šim vsa blesteča dejanja mla- dega viteza v pravljici in se poro- čim s kraljično. Ustavil sem se in spotoma gledal hišo, njene začrnele zidane stene, zaplan- kana okna in krepki zeleni br- šljan, ki se je s svojimi vejica- mi in poganki odklepal celo dimnika kakor s starimi krep- kimi rokami; res, velika privla- čna skrivnost in jaz njen junak. Estella pa je seveda srce vse- ga, ki hišo oživlja.

Toda čeprav si me je tako ze- lo osvojila, čeprav sem nanjo vedno mislil in upal, čeprav je

bil njen vpliv na moje fantov- sko življenje in značaj vsemo- gočen, ji vendar nisem niti v tem romantičnem jutru pripiso- val dobrih lastnosti, ki jih ni imela. To stvar tukaj prav na- menoma omenjam, kajti postala je ključ, ki mi bo odpiral pot v moje borno blodišče. Kakor me izkušnja uči, pojem ljubim- ca, kakor si ga ljudje navadno mislijo, ne more biti vedno res- ničen. Cisto preprosta resnica je, da sem ljubil Estello kot mo- škici, ker pač te ljubezni nisem mogel na noben način zatrei, tako zelo je bila privlačna. Na svojo žalost sem enkrat za vse- lej vedel, da jo ljubim zoper svoj razum, zoper obljube, zo- per svoj srčni mir, na škodo upa, na škodo lastne sreče, na- vzlic svemu obupu. Enkrat za vselej sem jo nič manj ljubil, dasi sem poznal, kakšna je, in bi je ne bil nič bolj vdano lju- bil, če bi bil prepričan, da je najpopolnejše dekle.

Svoj sprehod sem nakrenil ta- ko, da sem prišel pred vrtna vrata ob svojem navadnem ča- su. Roka se mi je tresla, ko sem pozvonil, potem pa sem vratom obrnil hrbet, da spet pridem do sape in mi srce neha tako divje razbijati. Slišal sem, kako so se odprla stranska vrata, kako

TEKOM ČASA

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdrav- nikov v tej naselbini prakticalo in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v do- tiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nado- mestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora. Delo izgo- tovljeno brez odlašanja.

Njegov naslov je:

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.
vogal E. 62nd St.; vohod samo
na E. 62 St.
Urad je odprto od 9:30 zj. do 8 zv.
Tel.: EN 1-5013

QUALITY AT A PRICE—EASY TERMS
STAKICH FURNITURE CO.
JAMES D. STAKICH, Prop.
Ivanhoe 1-8288 16305 Waterloo Road

Berite in naročite se na

KOPRIVE

"Mesečnik za štrgljanje ljudskih grešnikov"

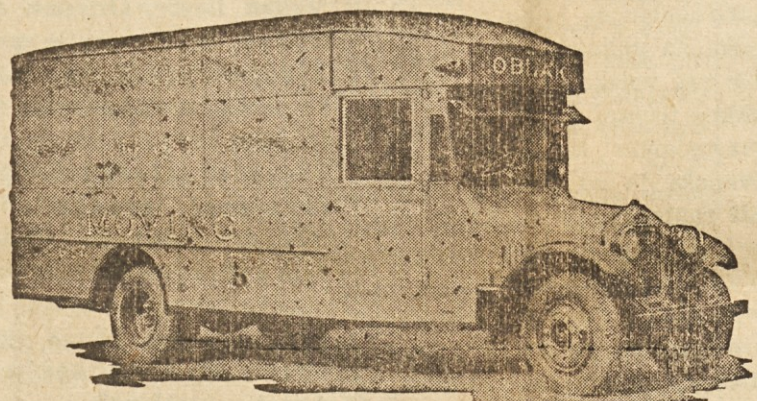
Humor in satira, poper in koprive na debelo in drobno
Urejuje Ivan Jontez

Naročnina v U.S. \$1.00, izven U.S. \$1.50

KOPRIVE

1107 E. 74 St.

Cleveland 3, Ohio

OBLAK MOVER

Naša specielnost je prevažati klavirje in ledenice. Delo garantirano in točna postrežba. Obrnite se z vsem zaupa- njem do našega starega znanca

JOHN OBLAK

1146 E. 61. St.

HE 1-2730

Ena najbolj modernih je

CRANE kopalnica

Dajte, da vam jo mi inštaliramo!

Mario Kolenc

Louis Planine

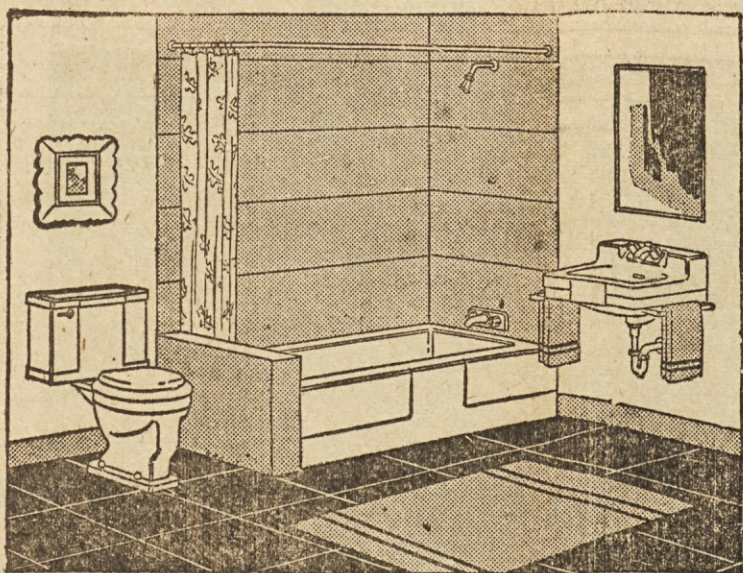
Vse 3 pritikline spadajo k najboljšim izdelkom "The Crane Group." Lahko da- ste inštalirati vse tri in si prihranite denar; ali pa naročite posamezne.

TOILET

BANJO

UMIVALNIK

Stroški za inštalacijo so posebej.

THE CRANE NEUDAY GROUP

Ako naročite pri nas, vam naši izkušeni delavci vse točno in perfektno inštalirajo. Delo je garantirano. Vse delo je lahko financirano tako, da vam ni treba nobene gotovine takoj. Plačate lahko v treh letih.

Vselej, kadar potrebujete kaj, kar spada v plumbersko stroko, bodisi za popra- vo starih delov ali za inštaliranje novih, pokličite našo firmo, ki daje postrežbo me- ščanstvu v Clevelandu že od 1907. Nobeno delo premajhno—nobeno delo preveliko . . . Proračun zastonj—brez vsake obligacije.

W. F. HANN & SONS

15505 Euclid Avenue

Telefon MU 1-4200

je nekdo prišel preko dvorišča, pa sem se delal, kakor da ne slišim, še celo potem, ko so vrata že zaškripala v zarjavelih tečajih.

Končno se mi je nekdo dota- knil rame, zdrznil sem se in obr- nil. Še bolj naravno pa sem se zdrznil, ko mi je stal neki mo- škici v trezni sivi obleki naspro- ti. Moški, ki bi ga bil najmanj pričakoval kot vratarja pri Miss Havisham.

"Orlik!"

"Aha, gospodič, spreminjajo se tudi drugi. ne samo ti! To- da vstopi vendar, vstopi. Je zo- per moje predpise, da bi držal vrata odprta."

Stopil sem na dvorišče, zaprl je vrata, jih zaklenil in izpulil ključ. "Da, da!" je dejal in se obrnil proti meni, potem ko je že napravil nekaj korakov po- klapano proti hiši. "Zdaj sem tukaj."

"Kako pa si prišel semkaj?"
"Prišel sem semkaj po dveh nogah. Nekdo pa mi je samo- kolnici zraven mene peljal kov- čeg."

Sedaj je čas

Da zamenjate starinska vrata pri ga- raži z novimi "Sectional Overhead Doors." Mi specializiramo tudi v pre- novitvah in izvršujemo splošna kar- penterka dela.

D. POZAR

4231 E. 162 St.

LO 1-0450

"Nič mu nisem zaupal, da morda ni prišel v to hišo s sla- bimi nameni. Počasi je pogled od tlaka dvignil na mojo oble- ko in mi končno prišel do obra- za.

"Je tukaj kakšna reč podo- bna kovačnici?" me je zavrnil ter kakor užaljen pogledal na- okoli. "Se ti zdi, kakor da sva v kovačnici?"

Vprašal sem ga, od kdaj ni več pri Joetu.

(Dalje prihodnjič)

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

V blag spomin
SESTE OBLETNICE SMRTI NAŠEGA
NEPOZABNEGA SINA IN
BRATA

Louis
Radina Jr.

ki nas je za vedno zapustil
dne 19. marca 1945

Hladna zemlja šest let te že krije,
v tihi gomili pokojno zdaj spiš,
sonce pomladno na grob ti zdaj sij,
v duhu pa vedno med nami živiš.

Težka in grenka je bila ločitev,
ko si od nas poslavljaj se ti,
pa nas tolaži sveta vera,
da nad zvezdami spet vidimo se.

Tvoji žalujoči:

LOUIS in JOSEPHINE RADINA,
stariši;

HERMAN, brat;

VIDA ZAK, sestra.

Cleveland, O., 19. marca 1951.

V blag spomin

DESETE OBLETNICE SMRTI NAŠE
DRAGE MATERE

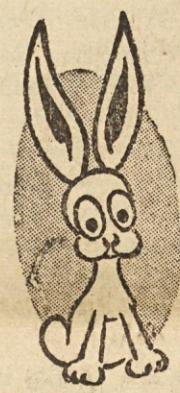
Pauline Lekše

ki je zaspala v Gospodu
18. marca 1941

Bog Vam daj večni mir
in večna luč naj Vam sveti.

Žalujoči ostali:

LOUIS LEKŠE, sin;
PAULINE DEBEVC, ANNA POKLAR
in MARGARET BOLDIN, hčere.
Cleveland, Ohio, 19. marca 1951.

Mandel Shoe Store

Easter Shoes
FOR ALL THE FAMILY

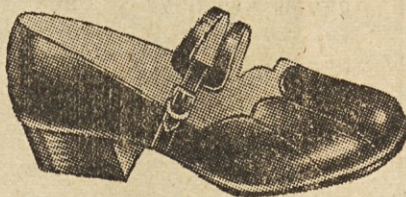
Zastonj "Yo-Yos" za otroke z
Red Goose čevlji

Zastonj barvaste plastične žlice
za obuvanje čevljev za
moške in ženske

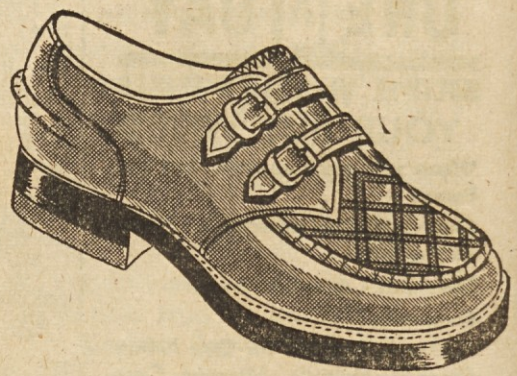
Pripravili smo največjo IZBIRO
obuvala za vso vašo družino v
najnovjših vzorcih in modi za
Veliko noč.

Naredite svoje otroke vesele z no-
vim obuvalom za Veliko noč!

Naša zaloga vključuje vse narodno
znane izdelke po najnižjih mogočih
cenah. Pri Mandelnu boste dobili vse
mere in širine ter ste sigurni, da boste
vselej dobili pravilno umerjene čevlje.

\$3.98
in več

Mandel Shoe Store

6125 St. Clair Ave.

(v Lauschetovem poslopju)